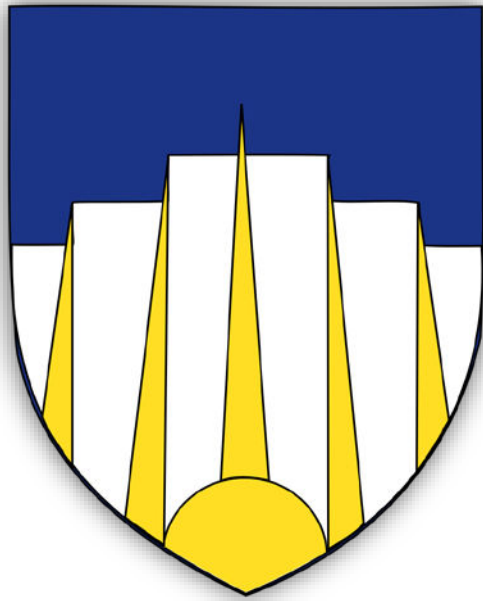

NACRT

**GENDER AKCIONI PLAN
OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO
ZA PERIOD OD 2023. DO 2027. GODINE**

Sarajevo, maj 2023. godine

Sadržaj

1. UVOD	3
2. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	7
PRAVNI OKVIR ZA IZRADU GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	9
3. RAVNOPRAVNOST SPOLOVA U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO	12
OSNOVNI PODACI	12
INSTITUCIONALNI MEHANIZAM ZA RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	14
RODNO-ODGOVORNA ANALIZA BUDŽETA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	15
STANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U OPĆINI NOVI GRAD SARAJEVO	18
<i>Stanovništvo</i>	18
<i>Obrazovanje</i>	19
<i>Tržište rada</i>	27
<i>Nasilje nad ženama i nasilje u porodici</i>	31
<i>Javni život</i>	33
4. STRUKTURA GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	37
5. CILJEVI I AKTIVNOSTI GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO ZA PERIOD 2023. – 2027. GODINE	38
6. MONITORING I EVALUACIJA GENDER AKCIONOG PLANA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO	56
7. OSNOVNI POJMOVI I DEFINICIJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA	57

1. UVOD

Gender akcioni plan (GAP) Općine Novi Grad Sarajevo je strateško-planski dokument općine koji svojom implementacijom treba da potiče budući rast i razvoj zajednice, te unaprijedi ravnopravnost spolova u zajednici. Uvođenje principa ravnopravnosti spolova u razvojne politike, strategije, projekte i programe je od posebnog značaja na lokalnom nivou, jer je lokalni nivo vlasti najneposredniji i najbliži građanima/kama.

Ravnopravnost spolova predstavlja jednaka prava i slobode, vidljivost i zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života. Postizanje ravnopravnosti spolova je ključno za zaštitu fundamentalnih ljudskih prava, razvijanje demokratskog društva, poštivanje vladavine prava, te ekonomski rast i konkurentnost. Iako je vidljiv napredak Bosne i Hercegovine u oblasti ravnopravnosti spolova razlike su prisutne u mnogim područjima.

Gender akcioni plan Općine Novi Grad Sarajevo se odnosi na period od 2023. do 2027. godine i usklađen je sa odgovarajućim strateškim dokumentima i politikama koje se odnose na tematiku rodne ravnopravnosti i lokalnog razvoja, i to sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine (2018.-2022.), kao i sa drugim strategijama na državnom, entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou.

Prema Zakonu o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini obaveza svakog nivoa vlasti se sastoji od sljedećih segmenata:

- (a) analizu stanja spolova u određenoj oblasti;
- (b) implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;
- (c) mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.

Gender akcioni planovi na nivou jedinica lokalne samouprave su stoga najefikasniji način provođenja ove obaveze.

U skladu sa Statutom Općine Novi Grad Sarajevo definisano je:

„II – OSTVARIVANJE I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA, SARADNJA SA OMBUDSMANIMA

Član 10.

Na području općine osigurava se puna zaštita ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Bosne i Hercegovine i Ustavom Federacije, kao i instrumentima datim u Aneksu Ustava Federacije.

Općinsko vijeće ili bilo koji drugi organ Općine ne mogu reducirati ljudska prava i slobode utvrđene aktima iz prethodnog stava. Oni su dužni u donošenju propisa i u njihovoj primjeni posebno voditi računa o efektima koje ti propisi imaju ili mogu imati u oblasti ljudskih prava.

...

Član 13.

Zabranjena je diskriminacija na osnovu spola, nasilje na osnovu spola, seksualno uznemiravanje i uznemiravanje građana u ostvarivanju njihovih prava i obaveza u oblastima iz samoupravnog djelokruga Općine.

Član 14.

Radi zaštite ljudskih prava i sloboda te kontrole rada svih organa vlasti Općine u ovoj oblasti, Općinsko vijeće obrazuje Komisiju za ljudska prava.

Broj članova, način njihovog imenovanja te nadležnosti Komisije iz prethodnog stava, utvrđuju se odlukom Općinskog vijeća.“

Na osnovu toga, Komisija za ravnopravnost spolova Općine Novi Grad Sarajevo inicirale su izradu Gender akcionog plana za period od 2023. do 2027. godine kao strateškog dokumenta za dosljedno provođenje statutarnih obaveza jer se njime osigurava koordinirano i usmjereno djelovanje kako Općinskih službi tako i Općinskog vijeća.

Pored toga, Grad Sarajevo je jedan od potpisnika Evropske Povelje o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou koja predviđa da će njene potpisnice, u skladu sa svojim nadležnostima “priznati, poštovati i primjenjivati relevantna prava i principe ravnopravnosti između žena i muškaraca i boriti se protiv nepovoljnog položaja i diskriminacije na osnovu spola” (Član 8.) Povelja priznaje jednako pravo žena i muškaraca da učestvuju u političkom i građanskom životu (Član 2. i 3.), kao i pravo žena da se njihova pitanja rješavaju ravnopravno, nepristrasno, pravedno i u prihvatljivom roku (Član 3.), te obavezuje potpisnice da provode niz koraka kojima će omogućiti ostvarivanje ovih prava u praksi.

Stoga je metodologija izrade Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo bazirana na pristupu Evropske povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnom nivou kao i Priručniku za ostvarivanje ravnopravnosti spolova na lokalnom nivou koji je izdao Gender Centar Vlade FBiH.

Sam Gender akcioni plan je usklađen sa pristupom Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021-2027, usvojene 26.05.2022. godine (Zaključak broj 01-02-11129/22)¹. Vizija koja je definirana u Strategiji je:

„Općina Novi Grad Sarajevo lider u Bosni i Hercegovini u procesima osiguranja povoljnog poslovnog ambijenta, prosperitetnog i ugodnijeg življenja.“

Naglašeno je i da je rad imenovanog Radnog tima i tematskih grupa prilikom izrade Strategije bio zasnovan na principima *međusobnog povjerenja i saradnje, partnerstva, aktivnog učešća, odgovornosti, te poštivanja ravnopravnosti spolova*, kao i da su

¹ Dostupna na file:///C:/Users/Gimnazija%20Obala/Downloads/08-Usvojena-Strategija-razvoja-Opcine-2021-2027_web-.pdf

poštovani principi razvojnog planiranja i a razvojem, i to: usklađenost (harmonija), odgovornost, efektivnost, efikasnost, otvoreni metodkoordinacija (OMK), ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve građane u svim fazama razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, horizontalna i vertikalna koordinacija među nadležnim institucijama u procesu razvojnog planiranja i upravljanja razvojem i usklađenost razvojnih prioriteta, komplementarnost koja podrazumijeva da se razvojne aktivnosti različitih institucija i nivoa vlasti međusobno nadopunjuju radi multiplikacije razvojnih efekata, partnerstvo, javnost, transparentnost svih nivoa vlasti u procesu razvojnog planiranja, implementacije, finansiranja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja o razvojnim procesima.

Strategijom je definisano: "Na području općine primjenjuje se Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, kojim je ženama formalno-pravno osigurana ravnopravnost i mogućnost da biraju i budu birane bez diskriminacije putem izbora, da ravnopravno učestvuju u raspodjeli funkcija vlasti i na mjestima odlučivanja, u svim javnim tijelima i odborima putem imenovanja, postavljenja i delegiranja, što je vidljivo u procesima upravljanja i implementiranja javnih politika."

Također, navedeno je da su osobe ženskog spola na tržištu rada u lošijem položaju. Među internim slabostima-prijetnjama se navodi potreba

„Podrške aktivnim mjerama zapošljavanja (u saradnji sa službom za zapošljavanje) u cilju unapređenja konkurentnosti kategorija stanovništva sa otežanim pristupom tržištu rada (dugoročno nezaposleni i nekativni – posebno žene i mladi, kategorija 50+, osobe bez radnog iskustva, socijalno ugrožene kategorije, itd.)“

te se planiraju Strateški projekti koji uključuju i unaprijeđenje koordinacije i podrške "u prilagođavanju dostupnih vještina nezaposlenih potrebama poslodavaca kroz širenje ponude, kapaciteta i povezanosti sa poslodavcima, programima stručnog usavršavanja nezaposlenih, obogaćen dodatnim komponentama i servisima koji efektivno zadovoljavaju specifične potrebe osoba sa invaliditetom, te razvijen integralni (stručni i finansijski) sistem specifične podrške nezaposlenim za pokretanje malih preduzeća."

Kao posebna vrijednost projekta se navodi fokus na nezaposlene žene i osobe sa invaliditetom, a cilj projekta jeste

"da Novi Grad Sarajevo bude vodeći u Kantonu Sarajevo po uspješnosti mjera podrške zapošljavanju i preduzetništvu. Očekivani minimaln broj korisnika projekta je 120 od čega minimalno 60 žena i 10 osoba sa invaliditetom."

Strateški cilj 1. Konkurentna privreda koja generira nova, kvalitetna radna mjesta podrazumjeva i provedenje mjere

1.1.2. Podrška razvoju poduzetničke infrastrukture,

a efekat i doprinos mjere u ostvarenju prioriteta je definisan kao:

"Doprinijet će unapređenju preduzetničkog okruženja, osigurati uvjete za intenzivniji razvoj preduzetništva, doprinijeti većoj konkurentnosti poslovnog sektora, podržati orijentaciju na industrije srednje i visoketehnologije, uz pozitivnu diskriminaciju žena pod jednim uvjetima".

SWOT analiza Općine Novi Grad Sarajevo u Prilikama prepoznaje i veću uključenost žena u procese kreiranja lokalnih politika, dok se među Strateškim fokusima navodi i potreba povećanja uključenosti žena u djelovanje savjeta mjesnih zajednica i procesa kreiranja politika na lokalnom nivou kao jedan od uslova za postizanje *standarda efikasne i odgovorne javne uprave osposobljene za vođenje razvojnih procesa*.

Prioritet 2.5. *“Osigurati veću ciljanost socijalne zaštite i socijalne uključenosti i pozitivan uticaj na demografska kretanja u općini”*,
a jedna od mjera jeste

2.5.1. Unapređenje socijalne zaštite i socijalne uključenosti.

Navedeno je da je bitan segment ove mjere podrška socijalnoj uključenosti žena, a područije djelovanja, između ostalog uključuje i osnaživanje porodice i žena.

2. Pravni i institucionalni okvir za ravnopravnost spolova

Ustav BiH garantira visok stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda jer sadrži 15 najvažnijih instrumenata za zaštitu ljudskih prava, među kojima je i CEDAW čime se BiH obavezuje da primjeni najviše međunarodno priznate standarde ljudskih prava.

Ujedinjene nacije (UN) kao i države članice UN imaju, u skladu s Poveljom UN, obavezu da promoviraju prava čovjeka, dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti bez ikakve diskriminacije, što uključuje i zabranu diskriminacije na osnovi spola. Države članice su obavezne poštovati i promovirati ljudska prava i slobode kao osnove ekonomskog razvoja, mira i međunarodne sigurnosti. Nastavljajući pravnu tradiciju bivše Jugoslavije, ove obaveze je preuzela Bosna i Hercegovina kao članica UN od 22. maja 1992. godine. Na nivou Ujedinjenih nacija najvažniji dokumenti iz oblasti ravnopravnosti spolova je Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena – CEDAW.

Ravnopravnost spolova je osnovno pravo, zajednička vrijednost cijele Evropske unije, i predstavlja neophodan uslov za postizanje ciljeva Evropske unije koji se tiču razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Princip ravnopravnosti polova i jednakog tretmana i jednakih mogućnosti za žene i muškarce je jedan od osnovnih pravnih principa Evropske unije, sadržan u osnivačkom ugovoru, kao i u mnogim direktivama, koje su transpozicijom inkorporisane u unutrašnje zakonodavstvo država članica. U tom kontekstu je od posebnog značaja treći Gender akcioni plan Evropske unije koji potvrđuje da je jedan od osnovnih prioriteta članica EU ali i prioriteta u predpristupnom procesu ravnopravnost spolova.

Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH² (ZoRS BiH) donešen je 2003. godine u BiH, a izmijenjen i dopunjen je 2009. godine, čime su pravni standardi ravnopravnost spolova utvrđeni Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena postali sastavni dio pravnog sistema BiH. Zakon je najvažniji instrument za razvijanje svijesti o pitanjima ravnopravnosti spolova i uvođenje principa ravnopravnosti spolova u javne politike i propise. Ovaj Zakon uređuje, promovira i štiti ravnopravnost spolova i zabranjuje diskriminaciju, te jamči jednake mogućnosti svim građanima/kama, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života. Ciljevi Zakona u pogledu zabrane diskriminacije i osiguranja ravnopravnosti spolova su prikazani shematski ispod.

² Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 32/10)

Pored toga, Zakon obavezuje sva državna tijela, na svim nivoima organizacije vlasti, i tijela lokalne samouprave, uključujući zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, političke stranke, pravna lica s javnim ovlaštenjima, pravna lica koja su u vlasništvu ili pod kontrolom države, entiteta, kantona, grada ili općine ili nad čijim radom javni organ vrši kontrolu, da osiguraju i promoviraju ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju.

Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH je utvrđeno postojanje i obaveza uspostavljanja institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova. Ovo je izuzetno bitna pravna garancija, jer osigurava pravnu sigurnost institucija za ravnopravnost spolova. U skladu sa ZoRS BiH, ključni institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova su Agencija za ravnopravnost spolova BiH Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i, na entitetskom nivou, Gender Centar Federacije BiH i Gender centar - Centar za jednakost i ravnopravnost polova Vlade Republike Srpske.

Agencija i entitetski gender centri su ključne institucije za kreiranje sveobuhvatnog, sistemskog i koordiniranog pristupa provođenju ZoRS-a. Agencija i gender centri također zaprimaju i obrađuju molbe, žalbe i predstavke osoba i grupa osoba u kojima se ukazuje na povrede nekog prava iz ZoRS BiH u skladu sa Jedinstvenim pravilima za primanje i obrađivanje molbi, žalbi i predstavki osoba i grupa osoba („Službeni glasnik BiH“ broj 72/11). Agencija i gender centri pružaju stručnu podršku drugim institucijama u procesu provođenja obaveza iz ZoRS-a.

Mreža institucionalnih mehanizama za gender pitanja u BiH obuhvata i zakonodavnu i izvršnu vlast na svim nivoima vlasti. Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH, komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te Odbor jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske su aktivne i održavaju redovne sjednice, uključujući i tematske sjednice.

Osnovane su komisije za ravnopravnost spolova kantonalnih skupština u Federaciji BiH, a na lokalnom nivou djeluju komisije u okviru općinskih vijeća/skupština opština u skoro svim općinama u BiH. Oko 30% lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini je razvilo i/ili usvojilo i implementiralo lokalne akcione planove za ravnopravnost spolova.

Kako bi se osigurala dosljedna implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH 2006. godine usvojen je prvi Gender akcioni plan u BiH³ (GAP BiH) za period 2006 - 2011, kao prvi strateški dokument za uvođenje principa ravnopravnosti spolova u sve oblasti javnog i privatnog života (eng. *gender mainstreaming*). Drugi GAP BiH⁴ usvojen je 2013. godine za period 2013 -2017, a nakon toga i GAP BiH⁵ za period od 2018 – 2022. godine. GAP je strateški dokument koji sadrži strateške ciljeve, koji definišu prioritetne oblasti djelovanja, te programe i mjere za ostvarivanje tih ciljeva. Jedna od prioritetnih oblasti je rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima.

Cilj GAP BiH je da usmjeri resorna ministarstva i druge institucije u radu na uključivanju principa ravnopravnosti spolova u skladu sa članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, koji propisuje obaveze nadležnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH. Na osnovu GAP BiH-a, institucije BiH donose godišnje operativne planove koji omogućavaju sistemsko i koordinirano djelovanje u procesu *gender minstreaming-a* u institucijama.

Pored GAP BiH, doneseni su i sprovode se i druge, sektorske, javne politike i strategije na nivou države i entiteta, koje doprinose uvođenju principa ravnopravnosti spolova u specifične prioritetne oblasti (nasilje na osnovu spola, rod i sigurnost, unapređenje položaja žena na selu, rodno odgovorno budžetiranje). Na nivou države usvojen je treći po redu Akcioni plan za implementaciju Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u BiH za period 2018-2022. godine, kao i Okvirna Strategija za provedbu Konvencije Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici za period 2015-2018 godine („Službeni glasnik BiH“, broj 75/15).

Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo

Uzimajući u obzir strukturu i ustavom određenu podjelu nadležnosti između različitih nivoa vlasti u BiH, donošenjem Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, Bosna i Hercegovina se odlučila da osigura mrežu institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na svim nivoima vlasti te je utvrđena obaveza svih nivoa vlasti da aktivno djeluju za ravnopravnost spolova i otklanjanje diskriminacije na osnovu spola. Ova obaveza je utvrđena u članu 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH koji glasi:

³ Gender akcioni plan u BiH („Službeni glasnik BiH, broj 41/09)

⁴ Gender akcioni plan u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 98/13)

⁵ Gender akcioni plan u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 89/18)

Član 24.

- (1) *Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou, kantonalni organi i organi jedinica lokalne samouprave, pravne osobe sa javnim ovlaštenjima. pravne osobe u većinskom vlasništvu države, u okviru svojih nadležnosti, dužni su poduzeti sve odgovarajuće i potrebne mjere radi provođenja odredbi propisanih ovim Zakonom i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:*
 - a) *donošenje programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima i na svim nivoima vlasti;*
 - b) *donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja sa odredbama ovog Zakona i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;*
 - c) *provođenje aktivnosti i mjera Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine kroz redovne programe rada uz osiguranje budžetskih sredstava;*
 - d) *osiguranje prikupljanja, vođenja, analize i prikazivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu;*
- (2) *Sastavni dio programa mjera radi postizanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima uključuje, ali se ne ograničava na:*
 - a) *analizu stanja spolova u određenoj oblasti;*
 - b) *implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za ravnopravnost spolova;*
 - c) *mjere za otklanjanje uočene neravnopravnosti spolova u određenoj oblasti.*
- (3) *Nadležni zakonodavni, izvršni i organi uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini obavezni su osnovati odgovarajuće institucionalne mehanizme za ravnopravnost spolova koji će provoditi Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, koordinirati realizaciju programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osigurati provođenje međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.*
- (4) *Nadležni državni, entitetski i kantonalni organi vlasti, kao i organi jedinica lokalne samouprave dužni su sve propise i druge akte iz svoje nadležnosti prije upućivanja u zakonsku proceduru dostaviti na mišljenje institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova radi usaglašavanja sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.*

Upravo je ovaj član Zakona o ravnopravnosti spolova osnovni pravni osnov za donošenje Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo budući da se donošenjem ovog akcionog plana osigurava dosljednu primjenu ovog Zakona, ali i drugih obaveza općine u pogledu ravnopravnosti spolova. To je također slučaj i sa Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine koji prepoznaje značaj djelovanja i ulogu lokalnih vlasti kada je u pitanju postizanje ravnopravnosti spolova. Kao nosioci odgovornosti, a u skladu s nadležnostima lokalnih vlasti, tijela jedinica lokalne samouprave su prepoznati u Strateškom cilju 1. zajedno sa tijelima odnosno institucijama Kantona, Federacije BiH kao i institucija BiH.

Strateški cilj 1. je izuzetno važan za kreiranje svih aktivnosti lokalnih zajednica jer prepoznaje ključne prioritete u oblasti ravnopravnosti spolova kao i ciljeve koji bi se trebali postići do kraja provođenja Gender akcionog plana BiH. Na taj način, dat je prioritetni okvir djelovanja i lokalnih zajednica i ovih šest prioriteta bi trebao biti osnov svih programa mjera koje se donose na lokalnom nivou.

3. Ravnopravnost spolova u Općini Novi Grad Sarajevo

Za potrebe analize stanja ravnopravnosti spolova u Općini Novi Grad Sarajevo izvršeno je prikupljanje i analiza dostupnih informacija i podataka što predstavlja i prvi korak u smislu člana 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Analiza stanja ravnopravnosti spolova je sagledana iz ugla ravnopravnosti spolova što omogućava utvrđivanje oblasti u kojima eventualno postoji diskriminacije ili nejednakosti u pristupu pravima, koristima i resursima između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka po pojedinim oblastima. Pored toga ovaj pristup omogućava da se istraže uzroci takvog stanja kao i da ukaže na to kako se oni mogu promijeniti jer daje osnovu na kojoj će se temeljiti akcioni plan.

Za potrebe ove analize prikupljeni su sljedeći podaci:

1. statistički podaci od strane Zavoda za statistiku,
2. administrativni podaci od strane općinskih organa i službi,
3. urađena je analiza ključnih propisa i dokumenata Općine;
4. korištene su druga istraživanja i studije te stručna mišljenja.

Od značaja za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo 2023 – 2027, je bio Gendera akcioni plan Općine Novi Grad Sarajevo 2011. – 2015. godina, Akcioni plan – agenda potreba žena sa posebnim fokusom na roditeljke djece sa poteškoćama u razvoju – posebne mame – u Općini Novi Grad Sarajevo, Fondacija CURE, Strategija razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021 – 2027.

Ovaj pristup je omogućio:

1. da ukaže na prioritete i ključne ciljeve koje je potrebno ostvariti i
2. da omogući utvrđivanje trenutnog stanja (ne)ravnopravnosti spolova kao i da utvrdi način na koji će se promjene mjeriti.

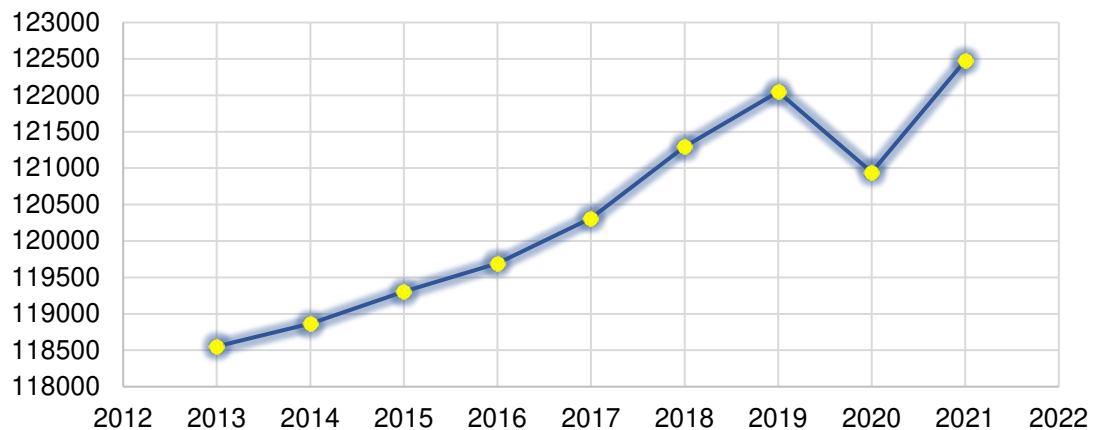
Osnovni podaci

Sa površinom od 47 km², Općina Novi Grad Sarajevo je jedna od devet općina Kantona Sarajevo i jedna od četiri općine koje ulaze u sastav grada Sarajeva. Graniči sa općinama Novo Sarajevo, Ilidža, Ilijaš i Vogošća. Prema Popisu iz 2013. godine u Općini Novi Grad Sarajevo je bilo 118553 stanovnika, od čega je 55735 osoba muškog spola i 62818 osoba ženskog spola. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku⁶, u 2021. godini u Općini Novi Grad Sarajevo je bilo ukupno 122390 stanovnika i to 57458 osoba muškog spola i 64932 osoba ženskog spola. U odnosu na 2017. godinu, broj stanovnika u Općini Novi Grad se povećao za 1,73%, pri čemu

⁶ Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Demografska statistika 2021., 2022. godine

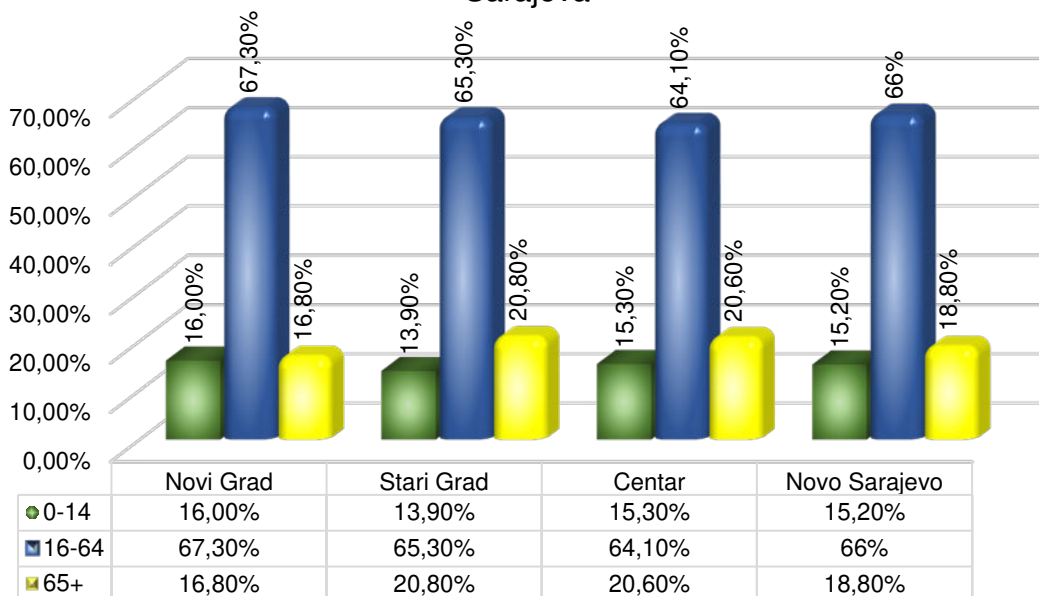
je procenat povećanja broja stanovnika veći kod osoba ženskog spola (2,01%), u odnosu na povećanje broj osoba muškog spola (1,41%). Prema podacima dostupnim u dokumentu „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“⁷, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, može se zaključiti da je Općina Novi Grad Sarajevo jedina od 4 gradske općine u kojima je stopa rasta pozitivna i broj stanovnika veći u odnosu na 2013. godinu, a prema projekcijama trend povećanja broja stanovnika bi se trebao i nastaviti.

Stanovništvo u Općini Novi Grad Sarajevo

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

Starosna struktura stanovništva u gradskim općinama Grada Sarajeva

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

⁷ Dostupna na https://zpr.ks.gov.ba/sites/zpr.ks.gov.ba/files/demografska_analiza_ks_po_opcinama_13-21.pdf

Posmatrajući starosnu strukturu stanovništva u Općini Novi Grad Sarajevo, može se zaključiti da se broj radno sposobnog stanovništva smanjio u odnosu na 2013. godinu, ali je i dalje procenat ove starosne strukture veći nego u ostalim gradskim općinama.

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

U Općini Novi Grad Sarajevo je 28 mjesnih zajednica koje građanima omogućavaju da aktivno učestvuju u svim zbivanjima na području općine.

Na temelju indikatora koje prikuplja Federalni zavod za programiranje razvoja za 2021. godinu, kao što su BDP po glavi stanovnika i ukupni indeks razvijenosti općina, Općina Novi Grad Sarajevo spada u prvu grupu, najrazvijenijih općina u Federaciji Bosne i Hercegovine i u 2021. godini se nalazila na 6. mjestu. Ukupan broj registriranih poslovnih subjekata na području općine je 8136, a analiza registriranih pravnih lica po standardnoj klasifikaciji djelatnosti ukazuje na to da se većina ekonomske aktivnosti na području Općine Novi Grad Sarajevo odvija u oblasti Trgovine na veliko i malo, a potom u sektoru uslužnih djelatnosti. Najveći broj obrta je registriran u Stručnim, naučnim i tehničkim djelatnostima.⁸

Institucionalni mehanizam za ravnopravnosti spolova Općine Novi Grad Sarajevo

U skladu sa svojom nadležnosti, Komisija za ravnopravnost spolova predstavlja institucionalni mehanizam za ravnopravnost spolova Općinskog vijeća koji ima

⁸ Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama, 2022.

nadležnosti koje su predviđene članom 24. Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH. Pored općih nadležnosti u pogledu promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda Komisija je izričito nadležna za praćenje i promoviranje ravnopravne zastupljenosti spolova na nivou lokalne zajednice kao i ostvarivanje saradnje sa nevladinim organizacijama koje se bave pitanjem ravnopravnosti spolova i saradnje sa Gender centrima odnosno Gender Centrom Vlade FBiH i Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine.

Član 60.

*(Poslovnik Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo,
"Službene novine Kantona Sarajevo", broj 40/13 i 10/15)*

Komisija za ravnopravnost spolova:

- *razmatra pitanja u vezi sa ravnopravnosti spolova u skladu sa važećim propisima,*
- *prati, proučava i razmatra stanje u ovoj oblasti i s tim u vezi predlaže određene mjere,*
- *podnosi Općinskom vijeću mišljenja i prijedloge za rješavanje gender pitanja i izrađuje program mjera i akcione planove radi uspostavljanja ravnopravnosti spolova u svim oblastima,*
- *vrši koordinaciju u Općini na otklanjanju diskriminacije bazirane na spolu i ostvarivanju jednakosti i ravnopravnosti žena i muškaraca,*
- *ostvaruje saradnju sa radnim tijelima Općinskog vijeća, općinskom upravom i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima gendera,*
- *obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova.*

Za ostvarivanje ovih nadležnosti kao optimalno rješenje nameće se donošenje Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo kao instrumenta za usmjereno i koordinirano djelovanje svih općinskih organa i službi za ravnopravnost spolova. U ovom procesu Komisija bi imala primarnu ulogu nadzora nad provođenjem akcionog plana što će biti obrazloženo u dijelu koji se odnosi na oblast monitoringa i evaluacije. Budući da je ovo nova uloga Komisije potrebno je uložiti vrijeme i resurse da se osiguraju neophodni kapaciteti da se preuzme ova uloga. Pored toga potrebno je osigurati i jačanje kapaciteta općinskih službi kako bi u potpunosti preuzele svoje uloge u pogledu kako provođenja aktivnosti Gender akcionog plana tako i provođenja redovnih analiza stanja ravnopravnosti spolova.

Rodno-odgovorna analiza budžeta Općine Novi Grad Sarajevo

Raspoloživa sredstva Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo za 2022. godinu su iznosila 54.597.500,00KM dok je u Budžetu za 2023. godinu ukupno raspoloživo 55.802.000,00KM⁹.

⁹ Dostupan na [Budžet - Općina Novi Grad Sarajevo](#)

Razvojni budžet omogućava da se kroz uvođenje rodno odgovornog planiranja i programiranja osigura da se dostupnim sredstvima utiče na sve razvojne ciljeve tako i na (ne)ravnopravnost spolova.

Tabelarno su prikazani neki od programa planirani Budžetom za 2023. godinu:

	Opis	Budžet za 2022. godinu	Budžet za 2023. godinu
10. PROGRAM SOCIJALNE ZAŠTITE	KJU Porodično savjetovalište	5.000,00KM	5.000,00KM
	Projekat „Grad po mjeri djeteta“	15.000,00 KM	10.000,00 KM
	JU „Disciplinski centar za maloljetnike“	5.000,00 KM	5.000,00 KM
	Gerontološki centar - Dom staraca Nedžarići	15.000,00 KM	15.000,00 KM
	Participacija u liječenju teško oboljelih	200.000,00 KM	300.000,00 KM
	Tekući transferi za pojedince socijalno ugrožene- jednokratna pomoć	105.000,00KM	50.000,00KM
	Pomoć bračnim parovima za vantjelesnu oplodnju	100.000,00KM	150.000,00KM
	Pomoć raseljenim licima sa utvrđenim pravom na prehranu	18.000,00 KM	20.000,00 KM
	Zdravstvena zaštita lica preko 65 godina i lica u stanju socijalne potrebe	185.000,00 KM	200.000,00 KM
	Jednokratne naknade za porodilje za rođenje blizanaca, trećeg i svakog narednog djeteta	110.000,00KM	120.000,00KM
	Tekući transfer za pronatalitetne mjere	250.000,00KM	300.000,00KM
	Finansiranje GPS narukvica djeci sa poteškoćama u razvoju i osobama sa invaliditetom	10.000,00 KM	10.000,00 KM
	Tekići transfer za prevenciju maloljetničkog prestupništva	15.000,00 KM	20.000,00 KM
	Sufinansiranje troškova jedne SOS porodice	5.000,00 KM	15.000,00 KM
	Centar za rani rast i razvoj djece	35.000,00 KM	40.000,00 KM
Centar za zdravo starenje	50.000,00 KM	70.000,00 KM	

	Tekući transfer za obezbjeđenje paketa (higijenskih i kozmetičkih) proizvoda za novorođenčad	60.000,00KM	70.000,00KM
12. PROGRAM ZA MLADE, NACIONALNE MANJINE I RAVNOPRAVNOST	Projekti i aktivnosti u okviru implementacije politike prema mladima, nacionalnim manjinama i ravnopravnosti spolova	25.000,00KM	40.000,00KM

Programi socijalne zaštite ukazuju na činjenicu da je procesu izrade budžeta predhodila određena analiza potreba socijalno ugroženih kategorija stanovništva, prije svega porodica sa djecom, s ciljem osnaživanja porodice i žena, uz istovremeno poštivanje rodne ravnopravnosti, obzirom da svi programi obezbjeđuju pod istim uslovima zastupljenost oba spola.

Planirane su subvencije za aktivnu politiku zapošljavanja koji uključuju projekte obuke, prekvalifikacije i zapošljavanja radnika za deficitarna zanimanja, uključujući i udruživanje sredstava sa poznatim poslodavcem, realizaciju Lokalnog akcionog plana za zapošljavanje, kao i tekući transfer za kreditno-garantni fond za pokretanje biznisa na području Općine Novi Grad Sarajevo. Primjeri su:

- podsticajne mjere obuka i prekvalifikacija koje se provode kroz poseban Javni poziv koji podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja teže upošljivih kategorija (žene, mladi, lica sa invaliditetom i sl...)
- strateški Projekat Lokalno partnerstvo za zapošljavanje koji finansira EU putem ILO podrazumijeva učešće 60 žena kao korisnika programa, od ukupno 120.

Rodno odgovorno budžetiranje ne podrazumijeva različite budžetske linije za žene ili muškarce već osiguravanje da žene i muškarci imaju jednake koristi od budžeta te da njihove različite potrebe zadovolje. Pored toga sasvim je jasno da i svi drugi razvojni programi imaju ili mogu imati uticaja na ravnopravnost spolova. Međutim, bez podataka o tome kako se kreiraju prioriteta u okviru navedenih programa nije moguće utvrditi da li oni zaista imaju taj uticaj. Ako se na primjer uzmu u obzir podaci u oblasti zaposlenosti/nezaposlenosti prema kojima je u strukturi nezaposlenih 11,62% više nezaposlenih osoba ženskog spola onda bi grantovi u okviru Programa aktivne politike zapošljavanja trebali da odgovore na te razlike. Trenutno informacije o tome do koje mjere ovaj program odgovara na ovo stanje ne postoje.

Jasno je da će biti potrebno jačati kapacitete nadležnih općinskih službi da u procesu planiranja svih programa i aktivnosti pa tako i budžeta analiziraju stanje u svojoj oblasti te da u odnosu na utvrđeno stanje, utvrde mjere kojima će se osigurati da Općina kroz svoje programe utiče na (ne)ravnopravnost spolova.

Stanje ravnopravnosti spolova u Općini Novi Grad Sarajevo

Za potrebu izrade ovog Gender akcionog plana prikupljeni su dostupni podaci koji su razvrstani po spolu.

U tu svrhu prikupljeni su statistički podaci koji su dostavljeni od strane Federalnog zavoda za statistiku, Centralne izborne komisije BiH te su korišteni i administrativni podaci kojima raspolaže Općina Novi Grad Sarajevo. Pored toga izvršena je analiza javno dostupnih podataka o stanju ravnopravnosti spolova u Općini Novi Grad Sarajevo. Svi podaci su analizirani iz ugla ravnopravnosti spolova te su interpretirani u odnosu na trendove (ne)ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

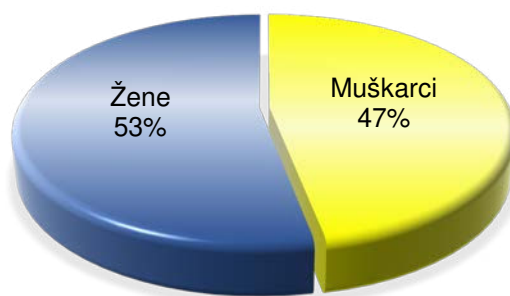
Oblasti za utvrđivanje stanje ravnopravnosti spolova su bazirani na prioritetima koji su prepoznati u Gender akcionom planu Bosne i Hercegovini i to:

- Rad, zapošljavanje i pristup ekonomskim resursima
- Obrazovanje, nauka, kultura i sport
- Socijalna zaštita
- Sprečavanje i suzbijanje nasilja na osnovu spola, uključujući nasilje u porodici kao i trgovinu ljudima
- Javni život i donošenje odluka

Stanovništvo

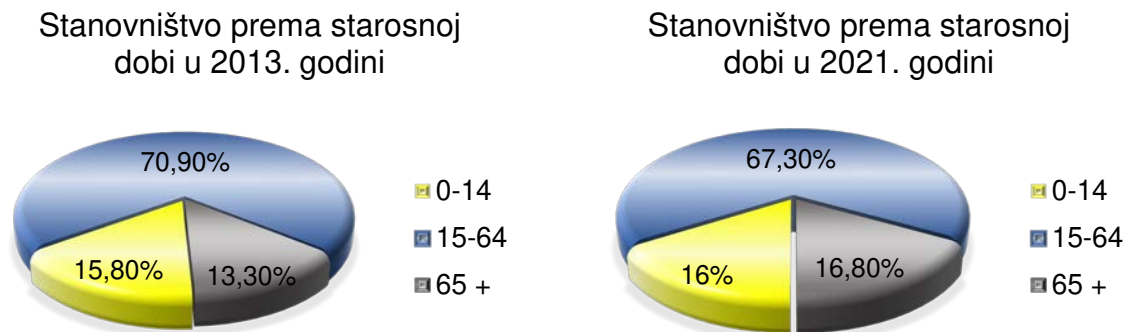
U Općini Novi Grad Sarajevo živi više osoba ženskog spola. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2021. godini u Općini Novi Grad Sarajevo je bilo ukupno 122479 stanovnika od čega je 46,95% osoba muškog spola i 53,05% osoba ženskog spola. Razlika od 6,11% je veća od razlike koja postoji kada se sagledaju isti podaci na nivou BiH i koja iznosi 1,8%.

Stanovništvo prema spolu, 2021. godina

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Demografska statistika 2021., 2022. godine

Ukoliko se posmatraju dobne skupine stanovništva u periodu od 2013. do 2021. godine, može se zaključiti da se smanjio broj stanovnika od 15 do 64 godine starosti i to za 3,6%. Stanovništvo u dobnoj skupini do 14 godina starosti bilježi blagi porast i to od 0,2%, dok se učešće stanovništva u dobnoj skupini od 65 godina starosti povećalo i to za 4,4%. Ovaj podatak je zabrinjavajući ukoliko se uzme u obzir da je upravo stanovništvo u dobnoj skupini od 15 do 64 godine starosti radno sposobno stanovništvo.

Izvor: „Demografska analiza Kantona Sarajevo po općinama u periodu 2013-2021. godine“, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo, 2022.

Podaci o stanovništvu po starosnim grupama i spolu nisu dostupni nakon 2017. godine. Ukoliko se posmatraju dostupni podaci iz 2017. godine, može se izvesti zaključak da je broj dječaka i od 0-14 za 2,16% veći u odnosu na broj djevojčica, dok je u svim drugim starosnim grupama više osoba ženskog spola, a najveća razlika je u starosnoj grupi od 65 i više godina starosti gdje je osoba ženskog spola bilo 20,1% više. Uzrok ovih razlika u korist osoba ženskog spola se mogu naći u činjenici da je životni vijek i očekivani životni vijek veći za osobe ženskog spola. Trenutni očekivani životni vijek za osobe ženskog spola je za 5 godina duži od očekivanog životnog vijeka za osobe muškog spola.

Obrazovanje

Obrazovanje je jedan od najvažnijih elemenata u postizanju ravnopravnosti spolova, a posebno u vremenu kada postoji potreba za kontinuiranim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem nezavisno od dobi. U BiH i dalje postoje rodne razlike u obrazovanju u smislu odabira područja studiranja, kao i razlika u stopama završavanja srednjih škola, upisnosti na fakultete, te završavanje istih.

Općina Novi Grad Sarajevo u oblasti obrazovanja realizuje projekte u cilju podrške odgojno-obrazovnim programima u osnovnim i srednjim školama kao i predškolskim ustanovama, koji imaju za cilj stvaranje boljih uslova za realizaciju odgojno-obrazovnog procesa i obrazovanja i to:

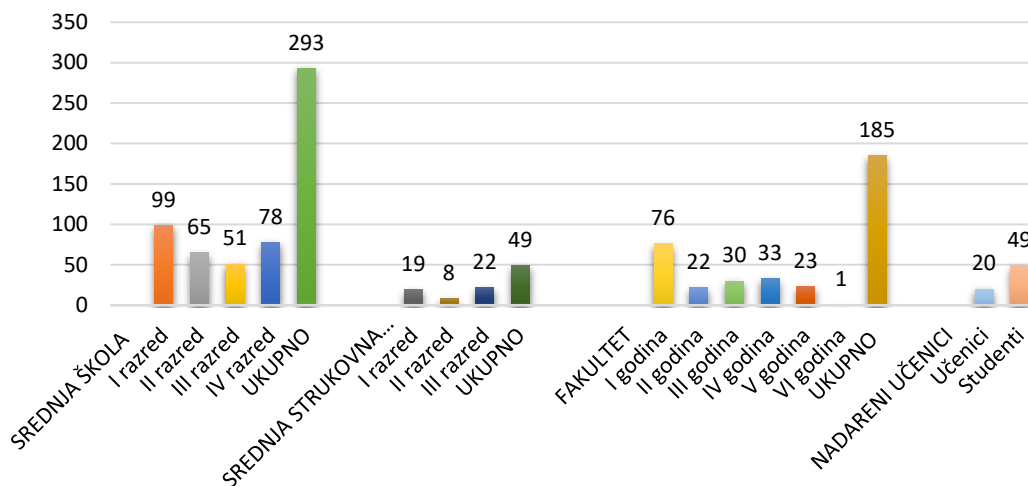
- realizacija kapitalnih projekta,
- podršku vannastavnim aktivnostima,

- nabavka besplatnih udžbenika u 2022. g. za 5.300 učenika osnovnih škola od I do IV razreda,
- nabavke ruksaka za 1.350 prvačića,
- obezbjeđenje besplatnih užina za učenike slabijeg imovnog stanja,
- osiguranje prevoza za učenike sa poteškoćama u kretanju,
- organizacija posjeta kulturno-historijskim institucijama,
- sportske aktivnosti kao što je škola plivanja, planinarenja i dr.

U Budžetu za 2023. godinu za stipendiranje učenika i studenata uključujući i sportske stipendije planiran iznos od 620.000,00KM. U odnosu na prethodnu bužetsku godinu, na ovoj poziciji je planirao 70.000,00KM više sredstava.

Stipendije za učenike i studente se dodjeljuju na osnovu Javnog poziva i na osnovu utvrđenih kriterija koji se zasnivaju na rezultatima postignutih u školovanju, socijalnog statusa i drugih. Prema podacima Općine u školskoj 2022/2023. godini dodjeljeno je ukupno 596 stipendija učenicima i studentima, od čega su 234 stipendije dodjeljenje studentima. Od 362 stipendija dodjeljenih učenicima srednjih škola.

Grafički prikaz za školsku 2022/2023.godinu

U školskoj 2021/2022. godini, od ukupnog broja učenika/studenata koji su ostvarili pravo na stipendiju, 67,6% je bilo učenica /studentica dok je 32,4% bilo učenika/studenata. U školskoj 2022/2023. godini, 27% učenika/studenata i 73% učenica/studentica je osavarilo pravo na stipendije.

Realizacijom kapitalnih projekata, izgradnjom, dogradnjom, rekonstrukcijom objekata novogradskih osnovnih škola i predškolskih ustanova Općina Novi Grad Sarajevo, sufinansira realizaciju projekata kojima se stvaraju bolji uslovi za rad i boravak u školi, nesmetano odvijanje odgojno obrazovnog procesa, kao i izgradanja sportskih igrališta, rekreativnih sadržaja i dr.

Stanje ravnopravnosti spolova bazirano na priortetima koji su prepoznati u GAP BiH

Obrazovanje, nauka, kultura i sport.

Tabelarni prikaz Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo za 2023. godinu (Sl. novine Kantona Sarajevo broj: 2/23):

Opis	Budžet za 2022. godinu	Budžet za 2023. godinu
Programi podrške obrazovanju	2.497.000,00	2.740.000,00
Programi podrške razvoja kulture, sporta i rekreacije	6.902.000,00	4.643.000,00

Predškolsko obrazovanje

Dostupni podaci za BiH govore da je samo oko 17% djece obuhvaćeno predškolskim odgojem, da samo 50% djece pohađa obavezni predškolski program pred polazak u osnovnu školu. Prema tim podacima BiH je na zadnjem mjestu u Evropi. Pored činjenice da je predškolski odgoj jedan od temelja za uspjeh u nastavku obrazovanja i temelj razvoja svake osobe uključivanje djece u vrtiće je jedan od preduslova za uključivanje roditelja na tržište rada. To se posebno odnosi na majke djece kojima se, u skladu sa trenutnim društvenim okolnostima, povjerava briga o djeci.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku¹⁰, u Općini Novi Grad Sarajevo je u 2021. godini bilo 17 predškolskih ustanova (12 javnih i 5 privatnih) koje je pohađalo 1555 djece, od čega je 52,48% dječaka i 47,52% djevojčica. U školskoj 2021/2022. godini, 1204 djece nije primljeno u predškolske ustanove zbog potpunosti kapaciteta (1181 u javnim ustanovama i 23 u privatnim). U školskoj 2022/2023. godini, broj predškolskih ustanova je 19, a broj djece se povećao za 176. U školskoj 2022/2023. godini upisano je 1947 djece od toga 962 ili 49,40% dječaka i 985 ili 50,60% djevojčica.

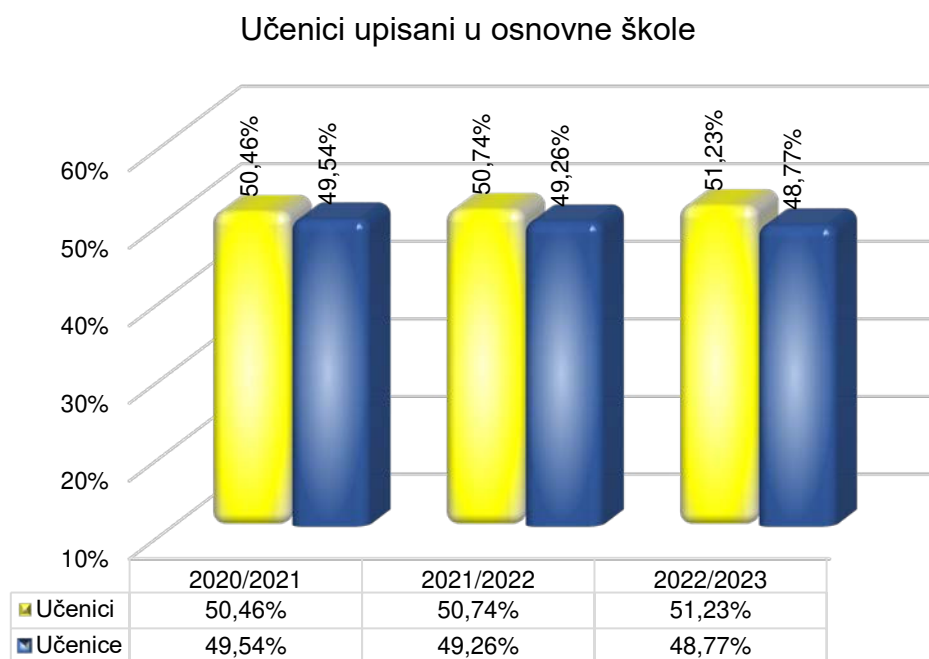
Vlada Kantona Sarajevo je 2020. godine donijela Uredbu o subvencioniranju boravka djece u predškolskim ustanovama na području Kantona. 2021. i 2022. godine su donesene i dopune ove Uredbe. Uredbom se definiše iznos subvencija prema kategorijama koje ostvaruju pravo na subvencioniranje.

Subvencija Općine Novi Grad Sarajevo u 2020. godini za rad ili izgradnju rekonstrukcije objekata predškolskog obrazovanja, je iznosila 50.000KM te je iznos rebalansom Budžeta Općine Novi Grad povećan za 20.000KM.

¹⁰ Pedškolsko obrazovanje 2021, Federalni zavod za statistiku, 2022. godine

Osnovno obrazovanje

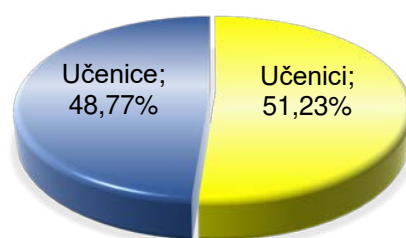
Na području Općine Novi Grad Sarajevo je sedamnaest osnovnih škola, kao javnih ustanova i jedna škola za učenike sa teškoćama u razvoju. Broj učenika upisanih u osnovne škole se povećavao, u odnosu na prethodnu školsku godinu u školskoj 2022/2023. godini je upisano 4,41% više učenika.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine 2022. i Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine, školska 2022/2023 godina - prvi rezultati

Trenutno je broj dječaka upisanih u osnovne škole za 2,46% veći od broja djevojčica.

Učenici upisani u osnovne škole u školskoj 2022/2023. godini

Izvor: Osnovno obrazovanje u Federaciji Bosne i Hercegovine, školska 2022/2023 godina - prvi rezultati

Općenito gledano u BiH postoji rodni partitet u osnovnom obrazovanju.

Romkinje u BiH imaju značajno lošije obrazovne rezultate u odnosu na dječake romske nacionalnosti jer skoro 80% Romkinja ne završi čak ni osnovnu školu dok

većina dječaka završi školu

Broj djece Romske populacije za školsku 2022/2023 godinu

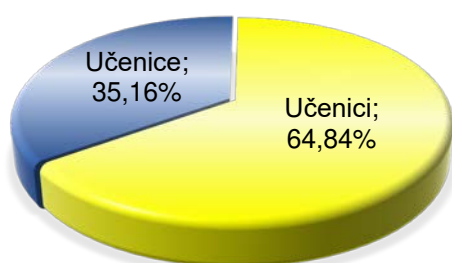
Naziv škole	Ukupno učenika	Nacionalne manjine/ Romi
Osnovna škola "Aneks"	393	31
Osnovna škola "Mustafa Busuladžić"	476	0
Osnovna škola "Aleksa Šantić"	1153	5
Osnovna škola "Avdo Smailović"	1019	35
Osnovna škola "Behaudin Selmanović"	523	0
Osnovna škola "Ćamil Sijarić"	937	2
Osnovna škola "Džemaludin Čaušević"	345	27
Osnovna škola "Fatima Gunić"	881	0
Osnovna škola "Mehmedalija Mak Dizdar"	499	0
Osnovna škola "Meša Selimović"	652	0
Osnovna škola "Osman Nakaš"	491	22
Osnovna škola "Osman Nuri Hadžić"	985	5
Osnovna škola "Skender Kulenović"	997	0
Osnovna škola "Sokolje"	738	10
Osnovna škola "Umihana Čuvidina"	859	5
Privatna OŠ „Maarif“	101	0
UKUPNO	11109	142
U PROCENTIMA	100%	1,27%

Srednje obrazovanje

Na području Općine Novi Grad Sarajevo su 4 srednje škole (Peta gimnazija, Gimnazija Dobrinja, Srednja elektrotehnička škola i JU Centar za slijepu i slabovidnu djecu) u kojima je u školskoj 2022/2023. godini upisano 1371 učenika¹¹ od čega je 35,16% učenica.

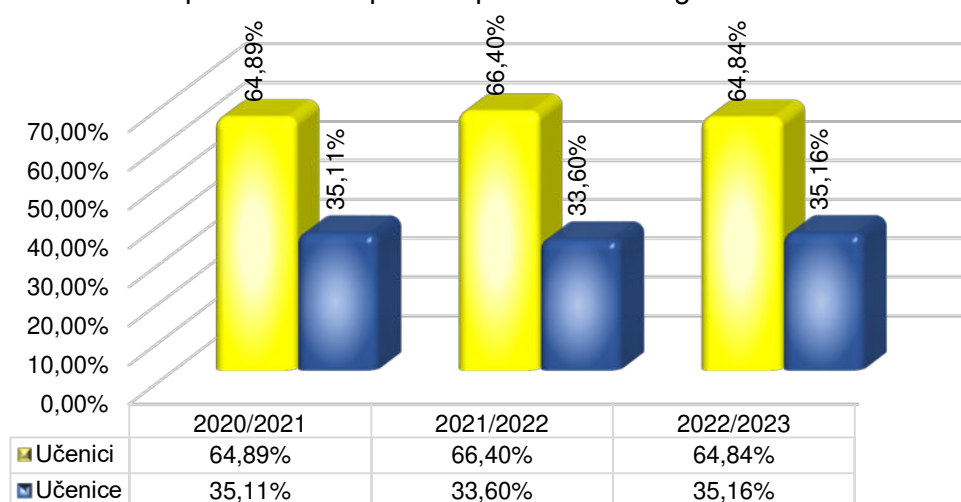
Podaci pokazuju da je skoro 29,69% manje djevojčica upisano u srednje obrazovanje. Za čitavu BiH stopa prelaska u srednju školu iznosi 98,2 za učenike i 95,6 za učenice te je ovaj podatak (ako je tačan) zabrinjavajući i potrebno je istražiti uzroke kako bi se na adekvatan način odgovorilo na ovaj problem.

Učenici upisani u srednje škole u školskoj 2022/2023. Godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Srednje obrazovanje školska 2022/2023 godina

Upisani učenici prema spolu i školskim godinama

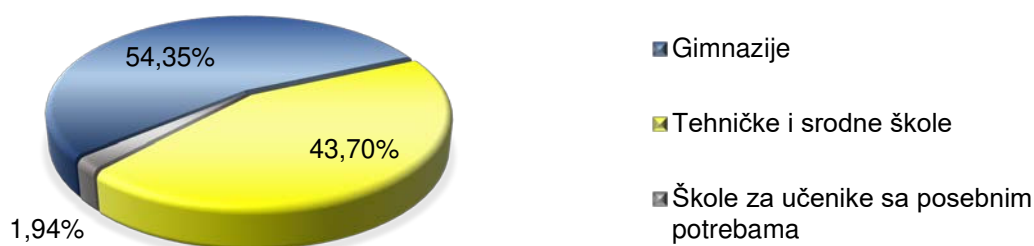

Izvor: Federalni zavod za statistiku

¹¹ Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Srednje obrazovanje školska 2022/2023 godina

U BiH postoje izrazite razlike zastupljenosti muškaraca i žena unutar određenih kategorija srednjeg obrazovanja. Djevojčice dominiraju u strukturi učenika u gimnazijama dok dječaci dominiraju u strukturi učenika u usmjerenim zanimanjima. Ovakve razlike u profiliranju zanimanja između žena i muškaraca direktno utiču i na stanje na tržištu rada i daljem školovanju.

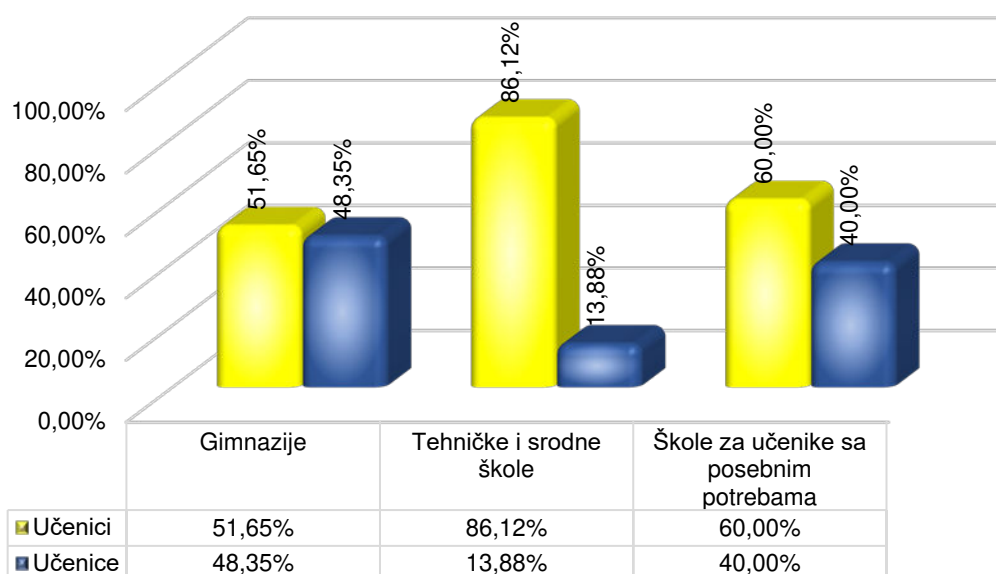
Učenici upisani u srednje škole prema usmjerenju u školskoj 2021/2022. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama 2022.

Na osnovu podataka Federalnog zavoda za statistiku, u Općini Novi Grad Sarajevo, u školskoj 2021/2022. godini je u svim školama upisano više učenika od učenica, što i odgovara odnosu upisanih učenica i učenika u srednje škole. Najmanja razlika u broju upisanih učenika prema spolu je u gimnazijama u kojima je upisano 3,29% manje učenica, dok je u tehničkim i srodnim školama broj učenika za 72,24% veći u odnosu na broj učenica.

Upisani učenici u srednje obrazovanje u školskoj 2021/2022. godini

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Kanton Sarajevo u brojkama 2022.

Nauka, kultura i sport

Programske aktivnosti u oblasti kulture i umjetnosti na području Općine Novi Grad Sarajevo realizuju se kroz redovne aktivnosti i program rada resorne službe, te saradnju sa drugim institucijama koje se bave promocijom kulture, udruženjima i samostalnim umjetnicima. Uspostvljena je saradnja sa institucijama u oblasti kulture i umjetnosti kao što su: Umjetnička galerija BiH, Zemaljski muzej BiH, JU Muzej Sarajeva, Bošnjački institut – Fondacija Adila Zulfikarpašić, JU Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti KS, Gazi Husrev Begova biblioteka, Narodno pozorište BiH, JU Pozorište mladih, JU Muzej Alija Izetbegović, kao i obrazovnim ustanovama, udruženjima i samostalnim umjetnicima, a koje se odnosi na organizaciju izložbi, edukativnih predavanja, posjete novogradskih osnovaca izložbenim postavkama navedenih institucija, održavanju stalne izložbene postavke u Domu oslobođenaca, u izložbenom prostoru Općine Novi Grad Sarajevo i prostorijama Centra za kulturu i edukaciju. Centar za kulturu i edukaciju „Safet Zajko” je u toku školske 2022/2023. godine za oko 600 polaznika realizovao besplatne radionice za djecu i mlade, muzičke radionice (violina, klavir, gitara), mozgalica, likovna radionica, dramska, foto-video, od toga 70% polaznika su djevojčice.

Kroz programsku saradnju sa navedenim institucijama realiziraju se i posjete učenika novogradskih osnovnih škola ustanovama kulture ili njihovim depadansima, edukativna predavanja i radionice. Ovim posjetama obuhvati se oko 1.200 učenika VII razreda svih osnovnih novogradskih škola, a Općina Novi Grad Sarajevo je jedina u Kantonu Sarajevo koja realizira ovaj projekat na institucionalnom nivou. U Izložbenom prostoru Općine Novi Grad Sarajevo u 2021. i 2022. godine realizirana je ukupno 41 umjetnička izložba istaknutih umjetnika i umjetnica.

U oblasti sporta, Općina Novi Grad Sarajevo pruža podršku programskim aktivnostima sportskih klubova/društava s ciljem unapređenja zdravlja (sportska rekreacija i sport za sve), sportske aktivnosti i igre s ciljem afirmacije i popularizacije sporta sa opredjeljenjem na masovnost, sportske aktivnosti organizovane za osobe s invaliditetom, aktivnosti na postizanju vrhunskih rezultata u ovoj oblasti. Na području Općine Novi Grad Sarajevo djeluje 91 sportski klub/društvo. Shodno dostavljenim podacima sportskih klubova/društava u ovoj oblasti registrovano je 8.978 članova. U Budžetu Općine Novi Grad Sarajevo planiraju se sredstva za sportske klubove/društva. Neki od sportskih klubovi/društva koji djeluju na području Općine sa većinskim članstvom žena; Sarajevski fudbalski klub – 2000 Sarajevo, Udruženje Odbojkaški klub “Novi Grad” Sarajevo, Udruženje “Sportsko društvo” Alipašino polje – Zvono, Skijaški klub osoba sa invaliditetom “Ilmer”, Klub ritmičko-sportske gimnastike Olimpik, Udruženje klub ritmičke gimnastike “Arabesque”, Udruženje klub ritmičke gimnastike “Victoria”, Udruženje KRG Takt, Udruženje Odbojkaški klub “Block Out”, Udruženje Taekwon-do klub Sarajevo, Sportsko plesni klub Bolero, Sportsko plesni klub Astorija i drugi.

Realizacija projekata sa NVO-a

Kontinuirano se planiraju finansijska sredstva u Bužetu za podršku realizaciji projekata nevladinih organizacija. Općina Novi Grad Sarajevo uspostavila je partnerski odnos sa organizacijama civilnog društva, primjenom projektnog pristupa implementacije finansijskih sredstava planiranih u Budžetu, kroz korake: određivanje prioriteta, objava javnog poziva, ocjena projektnih prijedloga, dodjela sredstava i nadzor implementacije istih. Prilikom utvrđivanja prioriteta po javnom pozivu, Općina vrši konsultacije sa organizacijama civilnog društva u dijelu utvrđivanja prioriteta za finansiranje. U 2022. godini realizovano je ukupno 28 projekata nevladinih i neprofitnih organizacija humanitarnog karaktera. Neki od projekata su: Servis centar za podršku porodicama djece i osoba s poteškoćama u razvoju „Dajte nam šansu“ projekat „Lokalna zajednica kao temelj socijalne inkluzije“, Udruženje plivački klub „SPID“ Sarajevo projekat „Plivanjem do inkluzije“, Udruženje za podršku osobama sa intelektualnim teškoćama na području KS „Oaza“ projekat „Unapređivanje kvaliteta života osoba sa intelektualnim teškoćama“, Udruženje „Duga“ projekat „Socijalno uključivanje djece s teškoćama u razvoju kroz vršnjačku podršku“, Udruženje konjički klub „Pegasos“ projekat „Terapijsko jačanje za djecu sa poteškoćama u razvoju“, Fondacija „Hastor“ projekat „Podrška obrazovanju učenika i studenata u stanju socijalne potrebe“. U 2023. godini odobreno je za realizaciju 34 projekata. Neki od projekata u oblasti ljudskih prava i ravnopravnosti spolova; UPPDR „Svijet Čarolije“ – Ravnopravnost i ne diskriminacija, Udruženja žrtava rata Foča 92 – 95 – Uključi me – postojim i ja, Udruženja Centar za edukaciju i istraživanje „Nahla“ – Ja biram svoje zanimanje – i dr.

Finansirani/sufinansirani su projekti nevladinih i neprofitnih organizacija za 2022. godinu u oblasti djelovanja; kultura i umjetnost, sport i rekreacija, obrazovanje, nacionalne manjine, okoliš, gender, mladi i volonterizam. Neki od odobrenih projekata; Bosanska akademija nauka i umjetnosti „Kulin Ban projekat – Unapređenje građanskog učešća, ravnopravnosti i ljudskih prava, Centar za edukaciju i istraživanje Nahla – Mentalno zdravlje žena, Udruženje „Sarajevski fudbalski klub 2000 Sarajevo-žena u sportu, Udruženje odbojkaška akademija „Smeč“ – Škola odbojke za učenice osnovnih škola i dr.

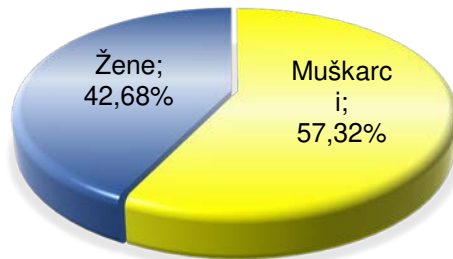
Tržište rada

Ravnopravno učešće žena i muškaraca na tržištu rada je jedan od preduslova za postizanje ciljeva ravnopravnosti spolova. U BiH, u svim različitim dobnim skupinama, prihodovnim razredima i lokacijama, muškarci više od žena učestvuju u radnoj snazi. Učešće žena u radnoj snazi u BiH je značajno niže nego što bi se moglo očekivati i trenutno je jedno od najnižih u Evropi. Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, na području općine Novi Grad Sarajevo krajem 2022. godine je bilo zaposleno 30 838, a nezaposleno 14 754 osoba odnosno 12,05%.

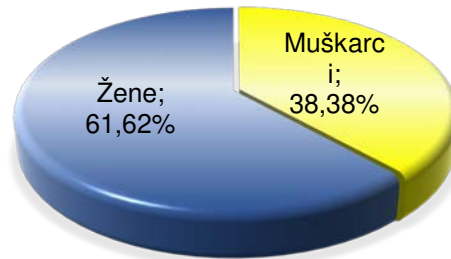
Prema dostupnim podacima u strukturi zaposlenih je manje, a u strukturi nezaposlenih

je više osoba ženskog spola. Među zaposlenim 14,64% je manje osoba ženskog spola, dok je među nezaposlenim 123,25% više osoba ženskog spola. Treba uzeti u obzir da je od ukupnog broja stanovnika oko 66,9% radno sposobno stanovništvo.

Broj zaposlenih prema spolu

Broj nezaposlenih prema spolu

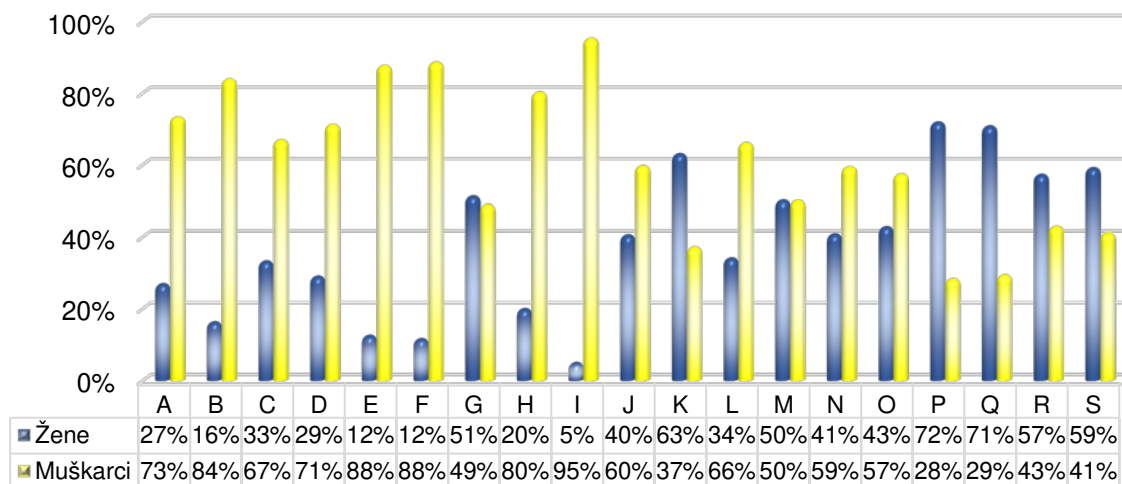

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH po kantonima i općinama, 2022.

Najveći broj zaposlenih u Kantonu je u oblasti Trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (18%), a potom u oblasti Javne uprave i odbrana; obavezno socijalno osiguranje (11%). U strukturi zaposlenih, osobe ženskog spola su više prisutne u oblastima Obrazovanja, Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite, Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, na osnovu čega se može zaključiti da su osobe ženskog spola više zastupljene u procentu zaposlenih sa visokom i srednjom stručnom spremom dok su u svim drugim oblastima više prisutne osobe muškog spola. Ta razlika se može opravdati i činjenicom da su u obrazovnoj strukturi dječaci prisutniji u usmjerenom obrazovanju. Prema evidenciji Općine Novi Grad Sarajevo, 18% ovlaštenih lica privatnih poslovnih subjekata su osobe ženskog spola.

Oblasti	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
J	Informacije i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
R	Umjetnost, zabava i rekreacija

Zaposleni prema područjima i spolu KS

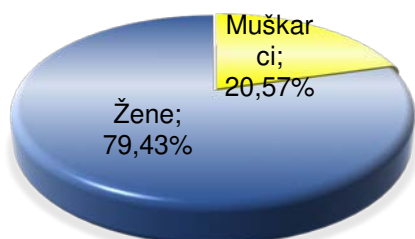

Izvor: Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, Zaposlenost i plaće u Federaciji BiH po kantonima i područjima djelatnosti KD BiH 2010, 2021.

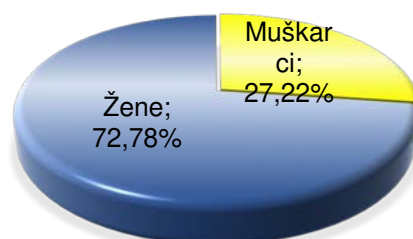
Jedan od razloga se može pronaći i u rodnoj segregaciji tržišta rada koja predstavlja raspodjelu žena i muškaraca prilikom zapošljavanja u određene sektore, tj. djelatnosti ili grupe djelatnosti. Kada se analizira pregled glavnih djelatnosti poslovnih subjekata registrovanih na području općine može se zaključiti da je većina subjekata aktivna upravo u uslužnim djelatnostima, a manje u industriji. 53% poslovnih subjekata u Općini Novi Grad Sarajevo je registrovano u uslužnim oblastima gdje su plaće ispod prosječne, dok je tek 15% registrovanih u oblasti u kojima su plaće iznad prosječne.

Osobe ženskog spola čine većinu nastavnog osoblja u osnovnim i srednjim školama, što pokazuje tendenciju profiliranja žena za ovu vrstu zanimanja u većoj mjeri nego muškaraca.

Zaposleni u osnovnom obrazovanju u školskoj 2022/2023. godini

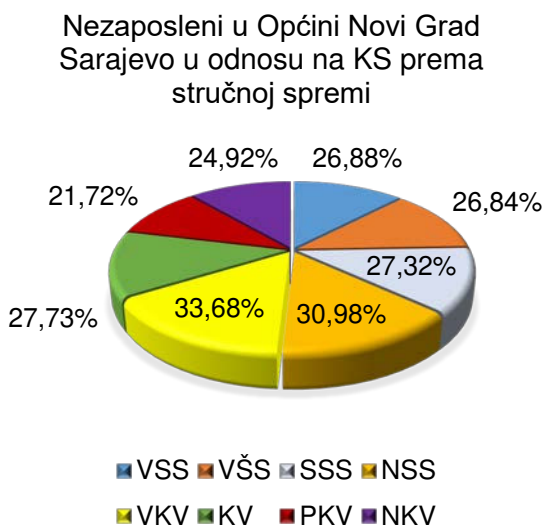

Zaposleni u srednjem obrazovanju u školskoj 2022/2023. godini

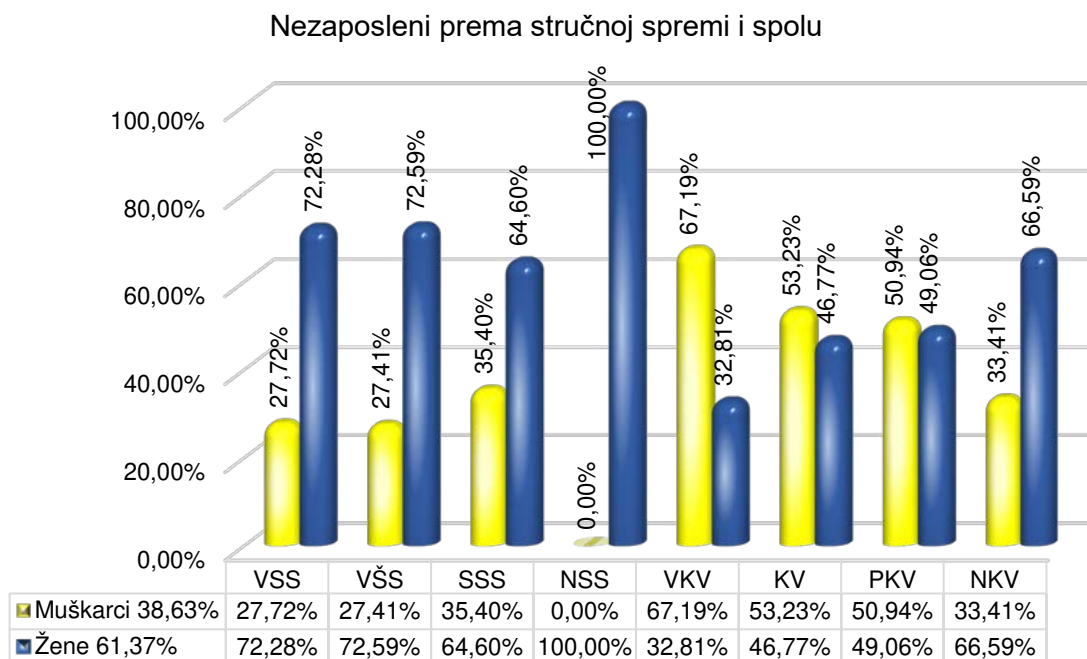
Izvor: Federalni zavod za statistiku, Statistički bilten, Osnovno obrazovanje školska 2022/2023 godina i Srednje obrazovanje školska 2022/2023 godina

Slično se može zaključiti ako se pogledaju dostupni podaci i o zaposlenosti u strukturi zaposlenih u administraciji Općine Novi Grad Sarajevo, gdje su od 272 zaposlene osobe, njih 171 (62,87%) osobe ženskog spola. Na rukovodećim pozicijama je približno isti broj osoba ženskog i muškog spola.

Od ukupnog broja nezaposlenih u Kantonu Sarajevo, u Općini Novi Grad Sarajevo je njih 26,75%, a prema polnoj strukturi, u Općini Novi Grad Sarajevo je skoro jednak postotak nezaposlenih osoba ženskog spola u odnosu na Kanton (KS – 61.1%, Općina Novi Grad Sarajevo 61,62%). Najveći broj nezaposlenih osoba u Općini je sa srednjom stručnom spremom kao i KV i NKV, a postotak nezaposlenih osoba ženskog spola u ovim kategorijama je 60%, 65%, 58% i 43% respektivno.

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Bilten, Statistički pregled mart 2023.

Izvor: Federalni zavod za zapošljavanje, Bilten, Statistički pregled mart 2023.

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici

Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je odnedavno izašao iz privatne u javnu sferu. Ipak nasilje nad ženama i nasilje u porodici je i dalje jedan od najtežih oblika kršenja prava žena. Prema Studiji o rasprostranjenosti i karakteristikama nasilja prema ženama u BiH prema nalazima istraživanja, više od polovine žena doživjelo je bar neki oblik nasilja nakon što je navršilo 15 godina. Najšire je rasprostranjeno nasilje koje nad ženama vrše njihovi sadašnji ili bivši partneri, jer su oni počinioци u 71,5% slučajeva. U cjelini gledano, sfera intimnih partnerskih i porodičnih odnosa daleko je veći izvor opasnosti od nasilja za žene nego što je to šira zajednica. Ova Studija je analizirala iskustva osoba ženskog spola u pogledu nasilja, a broj prijavljenih incidenata je i dalje niži od ovih podataka.

Odgovornost nadležnih institucija u pogledu postupanja po prijavama za nasilje u porodici je utvrđena Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13). Na području šire regije Sarajeva djeluje Sigurna kuća - sklonište za žene i djecu žrtve nasilja u porodici koju vodi Fondacija Lokalne Demokratije.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH propisana je nadležnost Centra za socijalni rad, a sadržana je, „*pored obaveze zaštite osoba izloženih nasilju u porodici, rada sa počiniocem nasilja, i u obavezi vođenja evidencije o izrečenim mjerama prema nasilniku, u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, praćenje izvršavanja i izvještavanje sudova za prekršaje o izvršenju zaštitne mjere.*

Aktivnosti Centra u toku 2021. godine u oblasti nasilja u porodici realizovane su kroz:

- *intervencije na terenu sa predstavnicima policije u cilju zaštite osoba izloženih nasilju,*
- *kroz prijave nasilja,*
- *iznalaženje smještaja za žrtve nasilja (Sigurna kuća, srodnička porodica, druga porodica ili neka druga stambena jedinica),- smješteno 12 osoba u toku 2021 godine*
- *psihosocijalna i materijalna podrška žrtvama nasilja u porodici,*
- *individualni rad sa nasilnikom,*
- *saradnja sa vladinim i nevladinim organizacijama.*¹²

¹² Informacija o radu Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad za 2021 godinu, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad, oktobar 2022. godine

Prema podacima Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo, tokom 2021. godine zrečene su slijedeće zaštitne mjere:

Osobe koje su štice zaitnom mjerom	92
Broj nasilnih osoba kojima su izrečene zaštitne mjere	75
Broj obavještenja nadležnom sudu o izvršenju zaštitne mjere	46
Broj predloženih prekida zaštitne mjere	1
Broj predloženih produženja mjere	1
Broj predloženih zamjena mjere drugom mjerom	1
Broj dostavljenih izvještaja nadležnom sudu	150

Izvor: Informacija o radu Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad za 2021 godinu, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad

Također, u 2021. godini izrečeno je ukupno 627 mjera počinocima nasilja u porodici. Broj izrečenih mjera Općine Novi Grad Sarajevo je prikazan tabelarno:

Udaljenje iz stana kuće ili nekog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor	8
Zabrana približavanja žrtvi nasilja	64
Zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju u porodici	71
Obavezan psihosocijalni tretman	2
Obavezno liječenje od ovisnosti	16
UKUPNO	161

Izvor: Informacija o radu Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad za 2021 godinu, JU "Kantonalni centar za socijalni rad" Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad

Od svih evidentiranih oblika nasilja u porodici mali broj bude procesuiran kao krivično djelo u skladu sa krivičnim zakonom. Iako podaci ne postoje za područje Općine, na području Kantona je u toku 2020. godine prijavljeno 227, a 2021. godine 270 lica prema kaznenim djelima protiv braka, porodice/obitelji i mladeži, dok je optuženo njih 51 i u 2020. i u 2021. godini.

Podaci Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Uprave policije i PU Novi Grad za 2021. i 2022. godinu, a u vezi sa izvršenjem krivičnih djela nasilje nad ženama (nasilje u porodici), u skladu sa zakonskom regulativom, prikazani su tabelarno:

Godina	Ukupno prijavljeno	Prijavljeno muških osoba kao nasilnih	Prijavljeno ženskih osoba kao nasilnih	Oštećeno ženskih osoba	Oštećeno muških osoba	Podneseno izvještaja o počinjenom KD nadležnom tužilaštvu	Izrečeno zaštitnih mjera
--------	--------------------	---------------------------------------	--	------------------------	-----------------------	---	--------------------------

2021	73	67	6	62	13	73	70
2022	77	73	4	74	9	76 i 1 Odluka	72

U ovom trenutku nema podataka o drugim oblicima nasilja nad ženama (osim nasilja u porodici).

„Kodeks ponašanja kao osnov političkog integriteta izabраних званичника Općine Novi Grad Sarajevo“ je usvojen na sjednici Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo 31.10.2019. godine sa svrhom da se „njegovom primjenom uspostave visoki i dosljedni standardi ponašanja i spriječe negativna iskušenja, obmanjivanje, manipulacija, samopromocija i neučtivo reagovanje izabраних званичника.“¹³ U dijelu V Kodeksa je definisano seksualno uznemiravanje, gdje su definisani i neželjeni oblici verbalnog ponašanja, neverbalnog ponašanja i fizičkog ponašanja, kao i da se za izabrane zvaničnike ovi oblici ponašanja smatraju neprihvatljivim.

U skladu sa obavezama iz člana 37. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13) u maju 2018. godine potpisan je Protokol o saradnji i radu Koordinacionog tijela na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u Kantonu Sarajevo. Ovim Protokolom uređuju se prava, obaveze i načini postupanja potpisnika Protokola u osiguranju prevencije svih pojava oblika nasilja u porodici, postupanja kod prijave ili saznanja o slučajevima nasilja u porodici, pružanju zaštite žrtvama nasilja u porodici, kao i načini međusobne saradnje potpisnika na unapređenju sistema zaštite od nasilja u porodici.

Javni život

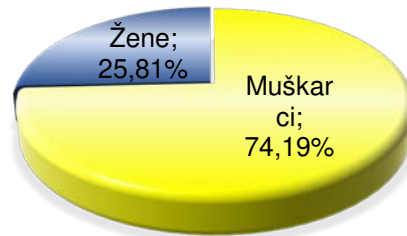
Stanje ravnopravnosti spolova u oblasti javnog života se prvenstveno sagledava kroz ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca na pozicijama donošenja odluka. Bosna i Hercegovina je 1998. godine uvela kvotu za manje zastupljeni spol kao mjeru za osiguravanje jednakog učešća žena i muškaraca u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. Ova kvota je definirana članom 4.19 Izbornog zakona koji se odnosi se na minimalnu zastupljenost oba spola na listama kandidata od 40% sa utvrđenim rasporedom na listi za manje zastupljeni spol. Kvota se dosljedno provodi međutim brojna istraživanja pokazuju da biračko tijelo svojim glasovima prednost daje osobama muškog spola.

Žene su manje zastupljeni spol na mjestima odlučivanja u politici, a posebno u zakonodavnim tijelima na svim nivoima vlasti. U zakonodavnim tijelima lokalnih samouprava u BiH prosječna zastupljenost žena iznosi ispod 18%. U tom smislu

¹³ Kodeks ponašanja kao osnov političkog integriteta izabраних званичника Općine Novi Grad Sarajevo, dostupan na [KODEKS PONAŠANJA - Općina Novi Grad Sarajevo](#)

stanje nakon Lokalnih izbora 2020. godine u Općinskom vijeću Novi Grad Sarajevo je ispod prosjeka za BiH. Žene i dalje manje zastupljeni spol (zastupljene manje od 40%).

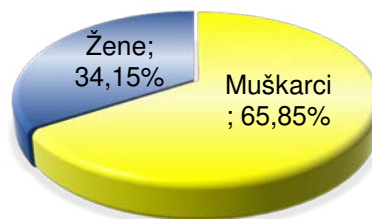
Vijećnici OV Novi Grad Sarajevo
prema spolu

Izvor: Administrativni podaci Općine Novi Grad Sarajevo

Dok je mogućnost uticaja općinskih organa na rezultate izbora ograničena, uticaj na sastav općinskih komisija je veći. Trenutno učešće osoba muškog i ženskog spola u ovim komisijama iznosi 65,85% osoba muškog spola i 34,15% osoba ženskog spola čime nije ispunjen minimalni prag zastupljenosti od 40%.

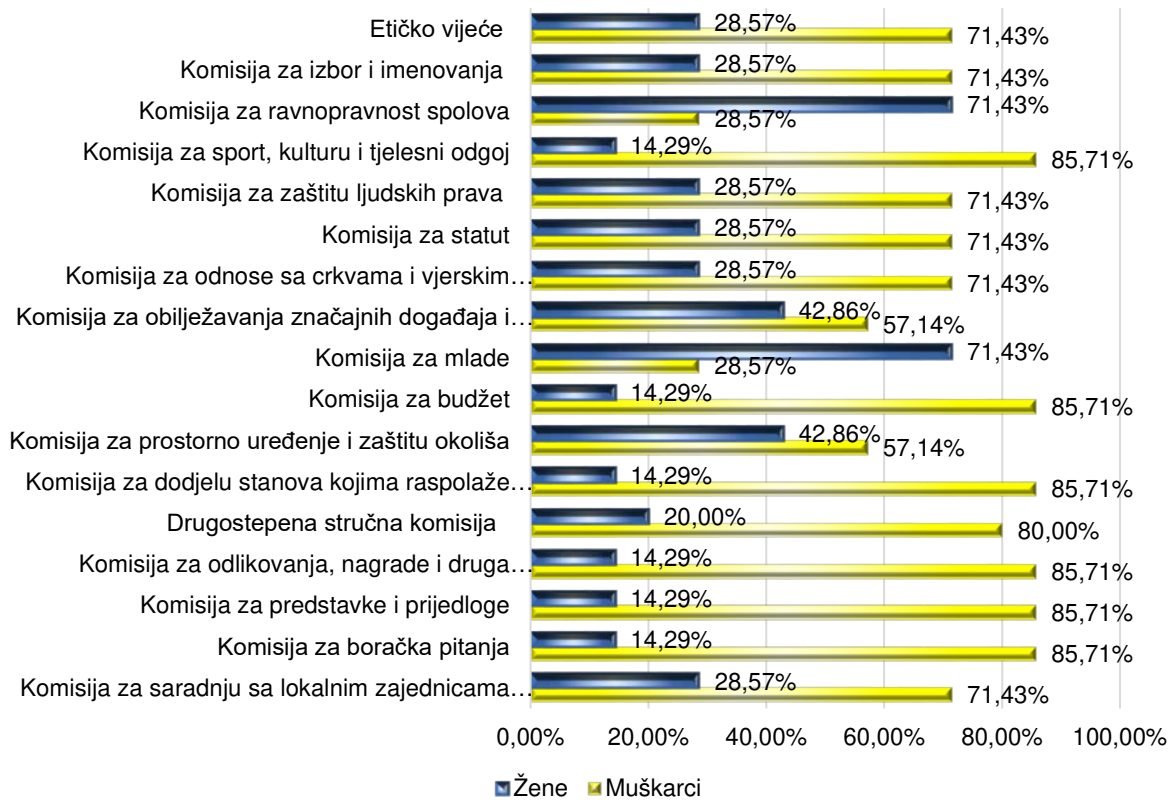
Sastav radnih tijela OV prema spolu

Izvor: Administrativni podaci Općine Novi Grad Sarajevo

I dalje postoje komisije u kojima su žene ili muškarci podzastupljeni. Komisija za mlade i Komisija za ravnopravnost spolova su komisije u kojima je broj članova osoba ženskog spola veći od 50%, u svim ostalim komisijama veći je broj članova osoba muškog spola.

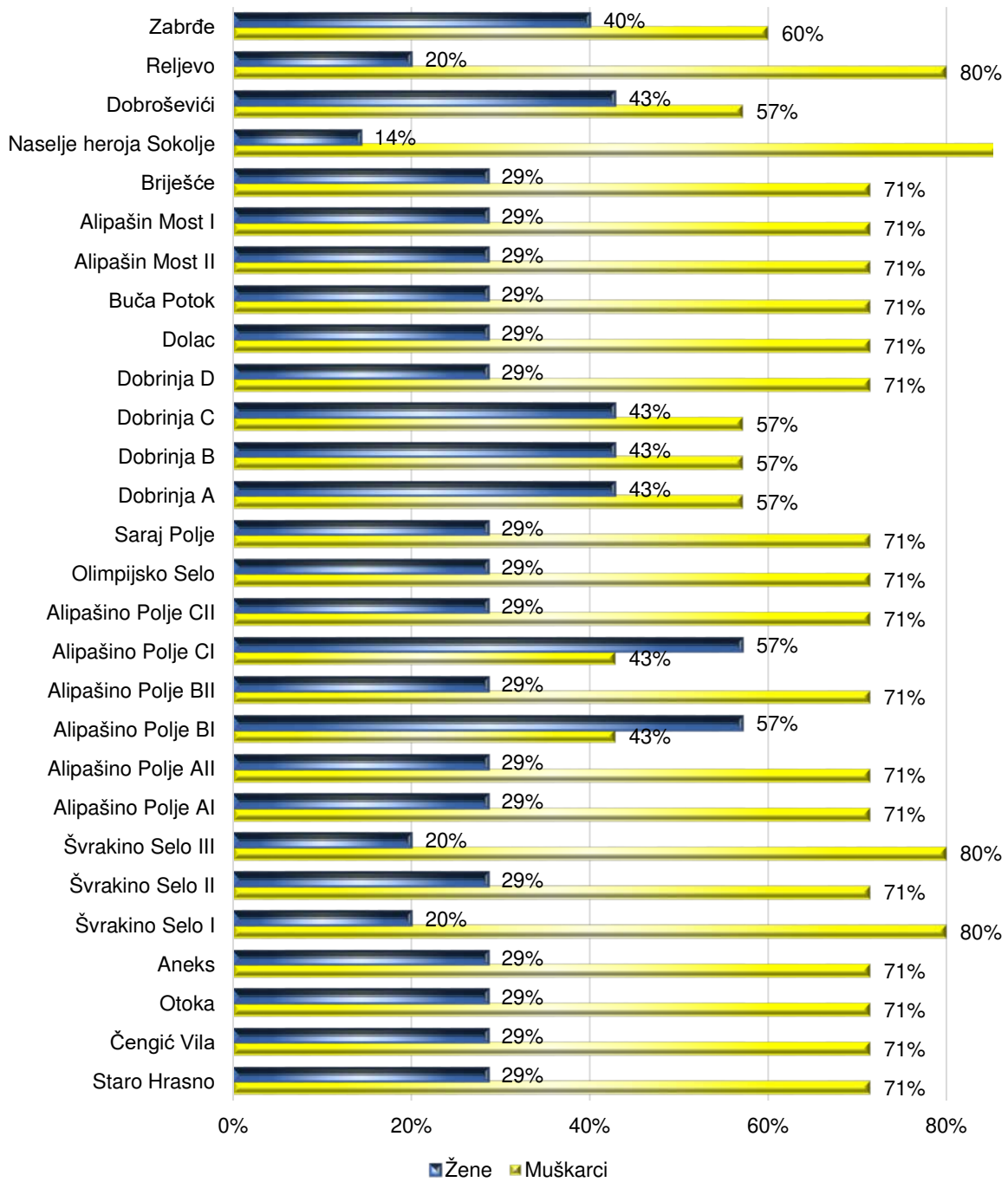
Sastav Općiskih komisija prema spolu

Izvor: Administrativni podaci Općine Novi Grad Sarajevo

Žene su podzastupljeni spol i kada se posmatra sastav Savjeta mjesnih zajednica jer u ukupnom broju osobe ženskog spola čine 32% svih članova savjeta. Osobe ženskog spola su zastupljene sa manje od 40% u 21 (od 28 mjesnih zajednica) savjetu, dok su osobe muškog spola u svim savjetima zastupljene sa više od 40%. Iz tog razloga je potrebno utvrditi razloge podzastupljenosti te predložiti mjere za provođenje statutarne obaveze.

Savjeti mjesnih zajednica

Izvor: Izvor: Administrativni podaci Općine Novi Grad Sarajevo

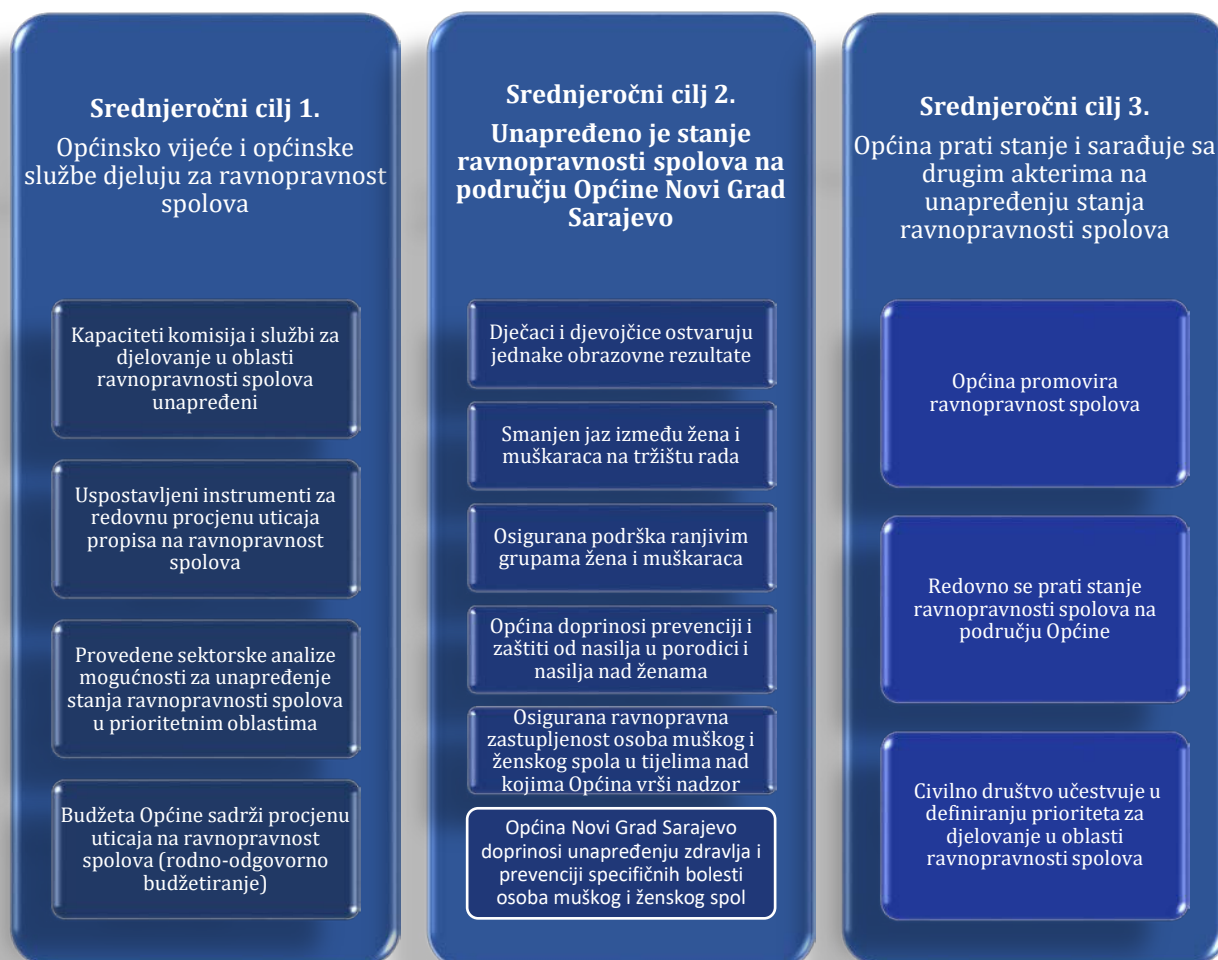
4. Struktura Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo

U skladu sa prethodnom analizom stanja ravnopravnosti u općini i pregleda provođenja obaveza iz Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini jasno je da je donošenje Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo optimalan pristup.

U odnosu na te analize struktura Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2023. – 2027. godina odražava trenutno stanje ravnopravnosti spolova i institucionalizacije ravnopravnosti spolova i sadrži tri srednjeročna cilja te u okviru svakog cilja rezultate koji se planiraju postići i to:

- Srednjeročni cilj 1.
Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova
- Srednjeročni cilj 2.
Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo
- Srednjeročni cilj 3.
Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Struktura Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo je prikazana shematski ispod dok je detaljno prikazana u matrici logičkog okvira u narednom dijelu dokumenta: Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2023. – 2027. godina.

5. Ciljevi i aktivnosti Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2023. – 2027. godine

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova													
Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
1.1. Kapaciteti komisija i službi za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unapređeni	Obuke na temu ravnopravnosti spolova i diskriminacije na osnovu spola	Komisija za ravnopravnost spolova	Održane dvije obuke za Komisiju za zaštitu ljudskih prava i predstavnike službi	Mart 2024.	Budžet općine i partnerstvo	Izvršene pripreme za obuku i planirana bužetska sredstva	Održane dvije obuke	Nakon imenovanja novih članova komisije izvršiti analizu i potrebu za obukom	Održana ouka za činaoe komisije	Definirani standardi djelovanja	1.500,00	7 članova i 7 članova	Materijali sa rasdnionica
	Utvrđeni instrumenti za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova unapređeni	Komisija za ravnopravnost spolova Kabinet općinskog načelnika	Utvrđena metodologija za procjenu uticaja propisa Utvrđena metodologija za analizu uticaja plana i budžeta	Oktober 2023.	Budžet općine i partnerstvo	Utvrđena metodologija	Na 60% propisa urađena procjena	Na 70% propisa urađena procjena	Na 80 % urađena procjena		1.500,00	-	Odluka u usvajanju metodologije
	Učešće i implementacija međunarodnih projekata vezanih za ravnopravnost spolova	Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj			Kontinuirano	Budžet općine, NVO i međunarodni fondovi.							

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova

Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Impementacija međunarodnih projekata i učešće u projektima koji se bave ravnopravnošću spolova,	Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj, Služba za loklanu samoupravu i Služba kabineta	Broj projekata koji se odnose na ravnopravnost spolova	kontinuirano	Bužet Općine, NVO i međunarodni fondovi	—	—	—	—	—	sredstva nisu potrebna		Broj projekata, vrsta i sadržaj;
1.2. Uspostavljeni instrumenti za redovnu procjenu uticaja propisa na ravnopravnost spolova	Provedene obuke za ključne komisije i službe Općine	Komisija za ravnopravnost spolova Kabinet Općinskog načelnika	Kapaciteti nadležnih službi općine omogućavaju primjenu metodologije za procjenu uticaja propisa i metodologije za analizu uticaja plana i budžeta	Decembar 2023. godine	Redovna sredstva i projekti	Njimanje 25 osoba obučeno					1000 KM i podrška stranih organizacija	7 članova i 7 članica	Spisak sa radionice, fotografije, materijali
	Objava Evropske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na internetskoj stranici Općine	Kabinet načelnika/pres služba		januar 2024	redovna sredstva	—	povelja objavljena				sredstva nisu potrebna	—	javno dostupna povelja

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova

Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
1.3. Provedene sektorske analize mogućnosti za unapređenje stanja ravnopravnosti spolova u prioritnim oblastima	Analiza dostupnosti administrativnih podataka razvrstanih po spolu	Općinske službe	Analiza o dostupnosti o administrativnih podataka razvrstanih po spolu dostavljena Komisiji sa prijedlogom prioriteta za unapređenje	Decembar 2023.	Redovna sredstva						Sredstva nisu potrebna		Baze podataka Službi razvrstane po spolu
	Unapređene administrativne baze podataka	Općinske službe	% utvrđenih baza koji je unapređen	2027. godina	Redovna sredstva	Najmanje 1 baza 30%	40%	50%	60%	70%	Sredstva nisu potrebna		Broj baza razvrstanih po spolu i visina budžetskih sredstva koja su razvrstana po spolu
1.4. Budžeta Općine sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	Nadležne službe na osnovu analiza stanja u obrazloženju prijedloga Budžeta procijenile uticaj na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Sve općinske službe, prioritno Služba za finansije	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva		Update sistema Oracle	Uvođenje novog izvještaja o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 30% budžetskih programa)	Uvođenje novog izvještaja o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 40% budžetskih programa)	Uvođenje novog izvještaja o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 50% budžetskih programa)	Sredstva nisu potrebna		Budžet Općine Novi Grad Sarajevo

Srednjoročni cilj 1: Općinsko vijeće i općinske službe djeluju za ravnopravnost spolova

Očekivani rezultati	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Izveštaj o izvršenju Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo sadrži informacije o uticaju na (ne)ravnopravnost spolova kroz budžetske programe	Služba za finansije	% oblasti koji sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova (rodno-odgovorno budžetiranje)	kontinuirano	Redovna sredstva		Testiranje nadogradnje sistema	Izveštaj o izvršenju sadrži analizu o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 30% budžetskih programa)	Izveštaj o izvršenju sadrži analizu o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 40% budžetskih programa)	Izveštaj o izvršenju sadrži analizu o (ne)ravnopravnosti spolova (najmanje 50% budžetskih programa)	Sredstva nisu potrebna		Izveštaji o izvršavanju budžeta
	Sredstva za provođenje Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo su planirana u budžetu	Sve općinske službe, prioritarno Služba za finansije	Iznos sredstava	kontinuirano	Budžet Općine Novi Grad						40.000,00 KM godišnje		Budžet Općine Novi Grad Sarajevo

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
2.1. Dječaci i djevojčice ostvaruju jednake obrazovne rezultate	Analizirati uzroke razloga za preferencije pri odabiru srednjeg obrazovanja	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Oktobar 2024. godine	Redovna sredstva						Sredstva nisu potrebna		Dokument analize
	Promocija učešća djevojčica i dječaka u oblasti obrazovanja u kojima su manje zastupljeni	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Izrađen i provodi se program promocije u saradnji sa osnovnim školama i drugim servisima Djevojčice romske nacionalnosti uključene u aktivnosti promocije	Maj 2024. godine i kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Najmanje 1 aktivnost	Sredstva nisu potrebna	Najmanje 800 dječaka i djevojčica	
	Podrška školovanju djeci u alternativnom brzi	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	Izrađen program za djecu alternativnoj brizi i planirana sredstva	Januar 2023.									

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Stipendiranje učešća ravnopravnog učešća djevojčica i dječaka u srednjem stručnom obrazovanju	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	% stipendija za dječake i djevojčice	Kontinuirano	Redovna sredstva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Sredstva nisu potrebna		Lista stipendista razvrstana po spolu sa analizom prijava odobrenih sredstava
	Osigurana ravnopravnost spolova kod stipendiranja romske djece	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	% stipendija za dječake i djevojčice	Kontinuirano	Redovna sredstva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Sredstva nisu potrebna	Jednak broj dječaka i djevojčica u odnosu na broj zahtjeva	Lista korisnika razvrstana po spolu u odnosu na broj zahtjeva

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Izvršiti analizu uticaja dodijeljenih stipendija za učenike i učenice (ne) ravnopravnost spolova	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2024. godine	Redovna sredstva		Izrađena analiza i dostavljena Komisiji	Izrađena analiza i dostavljena Komisiji	Izrađena analiza i dostavljena Komisiji	Izrađena analiza i dostavljena Komisiji	Sredstva nisu potrebna	Nije primjenljivo	Dokument analiza
	Promocija sporta za sve	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Broj podržanih klubova koji promovišu sportove za dječake i djevojčice, žene i muškarce (sa posebnim fokusom na žene sa invaliditetom/ roditelje djece sa invaliditetom)	Redovno	Redovna sredstva	Najmanje 7 klubova	Najmanje 10% klubova više	Najmanje 10% klubova više	Najmanje 10% klubova više	Najmanje 10% klubova više	Redovna sredstva općine za sport		Broj programa, projekata na godišnjem nivou

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
2.2. Smanjen jaz između žena i muškaraca na tržištu rada	Promovirati postojeće servise podrške ženskom poduzetništvu	Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj	Izrađeni materijali kojima sadrže informacije o servisima podrške ženskom preduzetništvu	Kraj 2024.	Redovna sredstva								
	Kreirati programe podrške nezaposlenim ženama kroz korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja	Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj	Izrađen program podrške	2023. – 2027. godina	Budžet općine i partnerstvo	Program				Analiza i Unaprijeđeni Program			Program

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Analizirati mogućnosti za unapređenje kapaciteta predškolskih ustanova	Služba za obrazovanje, kulturu i sport i Služba za urbanizam, stambene, imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina, Služba za investicije i Služba za finansije	Analiza izrađena i dostavljena Komisiji sa preporukama	Septembar 2023. godine	Redovna sredstva	Analiza izvršena i dostavljena Komisiji	Broj provedenih preporuka Komisije	Broj provedenih preporuka Komisije	Broj provedenih preporuka Komisije	Broj provedenih preporuka Komisije	Sredstva nisu potrebna		Analiza i izvještaji o provedenim preporukama
2.3. Osigurana podrška ranjivim grupama žena i muškaraca	Osigurati finansijsku podršku porodicama sa novorođenom djecom	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	Nastaviti sa osiguravanje redovnu podrške porodicama sa novorođenom djecom koja su u teškom finansijskom stanju	Kontinuirano	Redovna sredstva								Zaključci o isplati sredstva, analitičke kartice, izvještaj o izvršavanju budžeta

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Nastaviti sa finansijskom podrškom troškova vantjelesne oplodnje	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	Promovirati i osigurati finansijsku podršku troškova vantjelesne oplodnje	Kontinuirano	Redovna sredstva								Baza korisnica, Zaključci za ispalatu sredstva, analitičke kartice, Izvještaj o izvršavanju budžeta
2.4. Općina doprinosi prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama	Doprinos prevenciji nasilja nad ženama i nasilja u porodici obilježavanjem Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.)	Komisija za ravnopravnost spolova	Općina se pridružila kampanji	Kontinuirano									Brošure, izvještaji sa sjednica, zapisnici i sl
	Redovno razmatranje izvještaja o nasilju u porodici Službe socijalne zaštite Općine Novi Grad Sarajevo	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo i Komisija za ravnopravnost spolova	Izvještaj raspravljen sa ključnim akterima i usvojene preporuke za djelovanje	Jednom godišnje									Izvještaji i zapisnici Komisije

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Organizovati obuke na temu seksualnog uznemiravanja za Komisija za ravnopravnost spolova	Komisija za zaštitu ljudskih prava i Komisija za ravnopravnost spolova	Članovi i članice komisije mogu prepoznati i odgovoriti na seksualno uznemiravanje	U toku 2024. godine									Izveštaj sa obuke
	Donijeti Odluku o nultoj toleranciji za seksualno uznemiravanje i uznemiravanje na osnovu spola	Kabinet Općinskog načelnika	U skladu sa Odlukom o nultoj toleranciji Vlade FBiH donesena Odluka za Općinsku službu i ustanove pod nadzorom općine	U roku od tri mjesca od usavanja GAP									Odluka o nultoj toleranciji

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Organizovati obuke na temu seksualnog uznemiravanja i uznemiravanja na osnovu spola	Nadležna služba u skladu sa Odlukom	Uposlenici komisije mogu prepoznati i odgovoriti na seksualno uznemiravanje u skladu sa Kodeksom ponašanja kao osnov političkog integriteta izabраних званиčnika Općine Novi Grad Sarajevo	Kraj 2024. godine									
2.5. Osigurana ravnopravna zastupljenost osoba muškog i ženskog spola u tijelima nad kojima Općina vrši nadzor	Analizirati uzroke podzastupljenost žene u Savjetima mjesnih zajednica Općine	Služba za lokalnu samupravu	Analiza izrađena sa prijedlogom mjera	Kraj 2024. godine									Podaci o zastupljenosti žena i muškaraca u Savjetima
	Osigurati ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim komisijama Općine uključujući i predsjednike/ce komisija	Općinsko vijeće putem Komisije za zaštitu ljudskih prava i Komisije za ravnopravnost polova	Muškarci i žene zastupljeni sa najmanje 40% u svim komisija koje osnivaju tijela Općine	Kontinuirano									Odluka o potvrđivanju sastava komisija

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
2.6. Općina Novi Grad doprinosi unapređenju zdravlja i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Promocija preventivnih sistematskih pregleda u institucijama i ustanovama čiji je osnivač Općina Novi Grad Sarajevo	Savjet za zdravlje Općine Novi Grad Sarajevo Sve institucije i ustanove čiji je osnivač Općina Novi Grad Sarajevo	Sredstva za preventivne sistematske preglede žena i muškaraca zaposlenih u Općini Novi Grad su osigurana	Kontinuirano									
	Praćenje trendova i izvještavanje o zdravlju i prevenciji specifičnih bolesti osoba muškog i ženskog spola	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, Zdravstveni savjet	Savjet za zdravlje kontinuirano provodi aktivnosti u oblasti prevencije Planiran je budžet za projekte Savjeta	Kontinuirano								Nije primjenljivo	
	Promocija preventivnih zdravstvenih pregleda bolesti osoba muškog i ženskog spola	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo, Zdravstveni savjet	Savjet za zdravlje kontinuirano provodi aktivnosti u oblasti prevencije Planiran je budžet za projekte Savjeta	Kontinuirano									

Srednjoročni cilj 2: Unapređeno je stanje ravnopravnosti spolova na području Općine Novi Grad Sarajevo

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani troškovi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Podrška mjerama natalitetne politike - sufinansiranje vantjelesne oplodnje	Služba za boračka pitanja, rad, socijalna pitanja i zdravstvo	Općina sufinansira vantjelesnu oplodnju u skladu sa standardima na području FBiH	Kontinuirano								Broj korisnika/ca ovisi od broja zahtjeva	

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
3.1. Općina promovira ravnopravnost spolova	Utvrđen je Program obilježavanja dana od značaja za ravnopravnost spolova	Komisija za ravnopravnost spolova / Općinski načelnik	Obilježavaju se 8. mart „Međunarodni dan žena“, Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja (25.11. – 10.12.), Međunarodni dan žena u IKT-u, 19.11. Međunarodni dan muškaraca i drugi	Kraj 2023. godine	Budžet općine i partnerstvo								Program obilježavanja Broj saopćenja za javnost
	Promotivni materijali o ciljevima Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo su dostupni na web stranici i u šalter salama	Komisija za ravnopravnost spolova i Kabinet Općinskog načelnika	Broj izrađenih materijala	Mart 2024. godine	Budžet općine i partnerstvo								

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
3.2. Redovno se prati stanje ravnopravnosti spolova na području Općine	Komisija za ljudska prava i slobode organizuje sjednice sa ciljem praćenja provođenja (monitoring) Gender akcionog plana	Komisija za ravnopravnost spolova i općinske službe	Održana polugodišnja i godišnja sjednica na kojoj je razmotren napredak i utvrđeni prioriteti za naredni period	maj i decembar svake godine									Zapisnici sa sjednica komisije
	Općinsko vijeće razmatra izvještaj o provođenju Gender akcionog plana	Općinsko vijeće na prijedlog Komisije za zaštitu ljudskih prava i Komisije za ravnopravnost spolova	Usvojen izvještaj i doneseni zaključci o prioritetima	Februar svake godine									Zapisnik Općinskog vijeća
	Izvršiti procjenu (evaluaciju) provođenja Gender akcionog plana kao osnovu za izradu narednog Gender akcionog plana	Komisija za ravnopravnost spolova, ljudska prava i slobode i nevladin sektor	Izvršena procjena provođenja Gender akcionog plana	Juni 2027. godine									

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

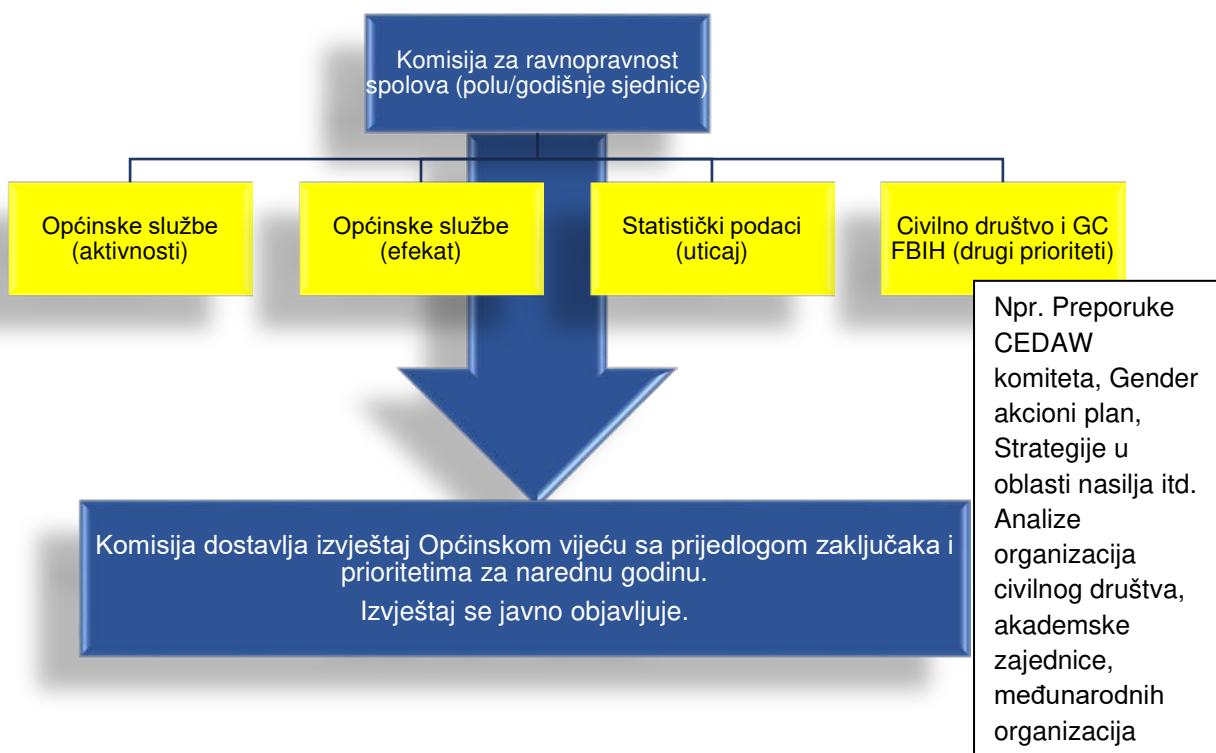
Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
3.3. Civilno društvo učestvuje u definiranju prioriteta za djelovanje u oblasti ravnopravnosti spolova	Utvrđen je spisak organizacija civilnog društva i pojedinaca koje se bave ravnopravnošću spolova	Služba za obrazovanje, kulturu i sport	Spisak dostupan svim općinskim tijelima i na web stranici općine	Kraj 2023. godine	Redovna sredstva	Objavljen spisak na web stranici	Objavljan spisak web stranici	Objavljen spisak web stranici	Broj provedenih preporuka Komisije	Broj provedenih preporuka Komisije	Nisu potrebna sredstva	Nije primjenljivo	Web stranica Općine
	Organizira se tematska sjednica sa civilnim društvom sa ciljem definiranja prioriteta u oblasti ravnopravnosti spol	Služba za obrazovanje, kulturu i sport, Komisija za saradnju sa nevladinim organizacijama i Komisija za zaštitu ljudskih prava i ravnopravnost polova	Tokom tematske sjednice prikupljeni prijedlozi civilnog društva u pogledu prioriteta	Februar tekuće godine	Redovna sredstva	-	Najmanje jedna sjednica	Najmanje jedna sjednica	Najmanje jedna sjednica	Najmanje jedna sjednica	Najmanje jedna sjednica	1.500,00 KM	Namjane 10 organizacija CD po sjednici

Srednjoročni cilj 3: Općina prati stanje i saraduje sa drugim akterima na unapređenju stanja ravnopravnosti spolova

Očekivani rezultat	Aktivnost	Nosilac odgovornosti	Pokazatelj napretka u odnosu na početno stanje	Rok	Izvor finansiranja	Napredak do kraja 2023.	Napredak do kraja 2024.	Napredak do kraja 2025.	Napredak do kraja 2026.	Napredak do kraja 2027.	Planirani resursi u BAM	Krajnji korisnici po spolu	Izvor verifikacije
	Osigurana sredstva za projekte nevladinih organizacija sa ciljem provedbe Gender akcionog plana	Služba za obrazovanje, kulturu i sport, Komisija za izbor projekata Općinskog Vijeća	Dio sredstava za projekte NVO se dodjeljuje za aktivnosti provođenja GAP	Kontinuirano	Redovna sredstva	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Najmanje 3 projekta NVO podržano	Sredstva predviđena u Bužetu za projekte NVO	Zavisno od ciljeva projekta	Izveštaji projekata Izveštaj o budžetu

6. Monitoring i evaluacija Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo

Osnovni mehanizam praćenja provedbe Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo jeste nadzor koji provodi Komisija za ravnopravnost spolova. Zadatak Komisije je da prati aktivnosti provedbe, prikupljanja informacija koje su potrebne za analizu ostvarenih ciljeva i rezultata i osiguraju ostvarenje rezultata aktivnosti navedenih u dokumentu. Nadzor nad provedbom pratit će se organizacijom sjednica za nadzor svakih šest mjeseci kojom prilikom će nadležna tijela i službe Komisiji će redovno i sistematski dostavljati informacije o provedbi. Pored toga Komisija će jednom godišnje informisati Općinsko vijeće Općine Novi Grad Sarajevo i sve ključne aktere uključene u implementaciju aktivnosti o ostvareni rezultatima te će predlagati Općinskom vijeću odgovarajuće zaključke.

7. Osnovni pojmovi i definicije ravnopravnosti spolova

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na

- a. nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b. nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c. nasilje koje počinu ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d. nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminativnim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola, ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku vođenom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola.

Gender/rod predstavlja sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i

kroz vrijeme su promjenljivi.

Ravnopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednak tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po S osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti ravnopravnosti spolova.

Rodno senzitivno ili odgovorno budžetiranje je neophodno sredstvo koje podrazumijeva poštivanje načela ravnopravnosti spolova tokom pripreme budžeta, te raspodjele i dodjele finansijskih resursa. Rodno budžetiranje predstavlja sagledavanje javnih politika na svim nivoima budžetskog procesa i restrukturiranje prihoda i rashoda kako bi se uzele u obzir potrebe i prioritete različitih grupa žena i muškaraca imajući u vidu njihove različite uloge u porodici, ekonomiji i društvu. Rodno budžetiranje uključuje dva osnovna koraka: rodnu analizu budžeta i njeno provođenje kroz preraspodjelu budžeta. Rodnom analizom budžeta razvrstavaju se troškovi i prihodi naspram njihovog različitog utjecaja na žene i muškarce i time se uočavaju mjesta gdje su sakupljanje i distribucija državnog novca nepravedni.